

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

VATANPARVAR

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2023-yil 5-may, №18 (3028)

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@mail.uz

t.me/mv_vatanparvar_uz

t.me/mudofaavazirligi

facebook.com/mudofaavazirligi

instagram.com/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

IJTIMOIIY-SIYOSIY, MA'NAVIY-MADANIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

HARBIY
MAROSIMLAR
OMILI **9**

www.mv-vatanparvar.uz

9-MAY

XOTIRA VA QADRLASH KUNI

ODERDAN KEYIN

URUSH
TUGAYDI **17**

FRANSIYA
MERCANLARI

20

«Orqamda xalqim, Vatanim va millatim turibdi.
Men ularning himoyachisi – o'zbekimning
Ulug'begiman. Ularni nainki jismu jonim, balki
ruhim ham mangu qo'riqlaydi»
Ulug'bek BARNOYEVning
yon daftarchasidan.

YON DAFTARGA
BITILGAN TAQDIR **7**

ЎЗБЕКИСТОН — ГЕРМАНИЯ: ЖАДАЛ РИВОЖЛАНИБ БОРАЁТГАН ҲАМКОРЛИК ВА МУШТАРАК МАҚСАДЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Германия Федерал Президенти Франк-Вальтер Штайнмайернинг таклифига биноан жорий йил 2-3 май кунлари ташриф билан ушбу мамлакатда бўлди.

3 май куни Берлин шаҳридаги Бельвю саройида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Германия Федератив Республикаси Президенти Франк-Вальтер Штайнмайернинг музокаралари бўлиб ўтди.

Учрашув аввалида давлатимиз раҳбари Федерал Президентга Германияга ташриф билан келиш таклифи ва кўрсатилаётган самимий қабул учун миннатдорлик билдирди.

Президентлар Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги кўп қиррали ҳамкорлик мисли кўрилмаган суръатда ривожланиб бораётганини мамнуният билан қайд этдилар. Фаол сиёсий, гуманитар ва ишбилармонлик мулоқотлари давом этмоқда. Томонлар нуфузли халқаро институтлар, шу жумладан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида бир-бирини қўллаб-қувватлаб келмоқда.

Икки томонлама муносабатларни янада юқори босқичга олиб чиқиш муҳимлиги юзасидан яқдил фикр билдирилди.

Етакчилар савдо-иқтисодий, инвестициявий ва технологик ҳамкорликни кенгайтириш масалаларини кўриб чиқдилар, амалий ҳамкорликнинг устувор йўналишларини белгилаб олдилар.

Жумладан, кейинги йилларда товар айирбошлаш ва қўшма лойиҳалар сони икки баробар ошди. Иқтисодиётимизда Германия инвестициялари ҳажми 5,5 миллиард евро ташкил этмоқда, шундан 4 миллиард евро охириги бир неча йилда жалб қилинган.

Президентлар умумий қиймати 9 миллиард евродан зиёд бўлган савдо шартномалари ва инвестиция-технология битимлари имзоланиши билан яқунланган ишбилармонлик тадбирларининг натижаларини олқишладилар.

Берлинда Ўзбекистоннинг Марказий Осиё минтақасида барқарорлик ва фаровонликни таъминлаш борасидаги саъй-ҳаракатлари юксак баҳоланмоқда.

Шу маънода, Германия минтақадаги ўзаро боғлиқлик лойиҳаларини, шу жумладан, Евроиттифоқнинг «Глобал дарвоза» ташаббуси доирасида қўллаб-қувватлашга тайёрлиги таъкидланди.

Томонлар минтақада Афғонистондаги вазиятни инобатга олган ҳолда хавфсизликни таъминлаш, замонавий таҳдид ва хатарларга қарши курашиш борасидаги шерикликни мустаҳкамлашдан манфаатдор эканини билдирдилар.

Афғон халқига манзилли гуманитар ёрдам кўрсатиш, бунда чегараолди Термиз шаҳрида яратилган замонавий инфратузилма имкониятларидан ҳам фойдаланиш муҳимлиги қайд этилди.

Маданий-гуманитар алмашинув масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Етакчилар Берлин шаҳрида Ўзбекистоннинг тарихий-маданий меросига бағишлаб ноёб кўргазма очилаётганидан мамнунигини билдирдилар.

Ўзбекистонда немис тилини ўрганиш бўйича комплекс дастурни тайёрлаш, шу жумладан, мамлакатимиз ҳудудларида Гёте институти фаолиятини кенгайтириш юзасидан келишувга эришилди.

Учрашув якунида Шавкат Мирзиёев Франк-Вальтер Штайнмайерни мамлакатимизга ташриф билан келишга таклиф этди.

Президент Шавкат Мирзиёев Германияга ташрифи доирасида ушбу мамлакатнинг етакчи компаниялари ва молиявий институтлари раҳбарлари билан учрашув ўтказди.

Германия томонидан тадбирда Германия иқтисодиёти Шарқий қўмитаси, Германия – Ўзбекистон ишбилармонлар кенгаши, Германия энергетика агентлиги, «CLAAS», «Knauf», «Siemens Energy», «Lasselsberger», «Aurubis», «Linde Group», «Gunter Papenburg», «Falk-Porsche-Technik», «Mangold Consulting», «DB Engineering», «Landesbank», «Commerzbank», «KfW», «Deutsche Bank» каби ўттизга яқин энг йирик компания ва банклар раҳбарлари қатнашди.

Бундай форматдаги мулоқот илк бор 2019 йил январида, давлатимиз раҳбарининг ГФРга расмий ташрифи доирасида бўлиб ўтган эди.

Натижада Ўзбекистонда иқтисодиёт тармоқларини модернизация қилиш бўйича бир қатор юқори технологик лойиҳалар ишга туширилди, савдо-иқтисодий ва инвестициявий шериклик сезиларли равишда фаоллашди.

Ўзбекистон Президенти учрашувни очар экан, Германия билан муносабатларда юксак ишонч ва ўзаро ҳурмат қарор топганини алоҳида қайд этди. Юртимизда германиялик ҳамкорлар иштирокида умумий қиймати 5 миллиард евродан зиёд 60 дан ортиқ лойиҳа амалга оширилмоқда.

Охириги йилларнинг ўзида Германия инвестициялари ҳажми 4 миллиард евро ташкил қилди, қўшма корхоналар сони икки баробар кўпайди. Ўзбекистонда «CLAAS», «Knauf», «Gunter Papenburg», «Linde Group» ва «Falk-Porsche-Technik» каби Германия иқтисодиётининг «локомотивлари» муваффақиятли иш олиб бормоқда.

Ўзбекистон томонидан Бош вазир раислигидаги Германия – Ўзбекистон ишбилармонлар кенгаши ҳамкорликни мунтазам мувофиқлаштириб боришнинг муҳим механизмига айланди.

Президентимиз ушбу ташриф давомида эришилган муҳим келишувлар ва истиқболга мўлжалланган режаларни амалга оширишда асосий ролни айнан ишбилармон доиралар ўйнаши мумкин ва лозимлигини қайд этди.

Хусусан, куни кеча ўтган Ўзбекистон – Германия бизнес-форуми доирасида саноат кооперациясини ривожлантириш ва технологик шерикликни кенгайтириш бўйича 9 миллиард евролик янги савдо, молия ва инвестиция битимлари имзоланди.

«Яшил энергетика», транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, металлургия, сув таъминоти, қишлоқ хўжалиги, кимё, тоғ-кон, автомобиль, тўқимачилик, электротехника саноати ва бошқа йўналишлардаги катта лойиҳалар шулар жумласидан.

Банк-молия соҳасида Германиянинг «Deutsche Bank», «Commerzbank», «KfW» ва «Landesbank» каби энг йирик банклари билан лойиҳаларни молиялаштириш борасидаги ҳамкорликни кенгайтириш режалаштирилган.

Президент Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон жаҳон иқтисодиётидаги кенг қўламли ва жиддий тебранишлар шароитида Германия бизнеси учун самарали ва ишончли макон бўлишга тайёрлигини таъкидлади.

Шу мақсадда инвесторлар учун

зарур шароитлар ва ноёб имкониятлар, қулай фискал тизим яратилган – солиқлар сони камайтирилди, ҚҚС ставкалари пасайтирилди, бир қатор божхона божлари бекор қилинди. Маъмурий ислохотлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикасининг янги Конституциясига мувофиқ, хусусий мулк дахлсизлиги кафолатлари қўчайтирилди, давлат ҳалол рақобат ва суд тизими мустақиллиги учун шароит яратишга оид қоидалар аниқ мустаҳкамлаб қўйилди.

Эндиликда инвесторларнинг ҳуқуқлари таъминланиши ва уларнинг судда ҳимоя қилиниши давлат томонидан кафолатланиши алоҳида қайд этилди. Бундан буён тадбиркорлар эмас, давлат идоралари ўз қарорларининг қонунийлигини исботлашга мажбур. Шунингдек, юзага келадиган ҳар қандай ноаниқликлар инвесторлар фойдасига ҳал этилади.

– Хорижий инвестор Ўзбекистон деганда, биринчи навбатда, барқарорлик, ишонччилик ва келажак учун хотиржамликни кўз олдида келтириши лозим, – деди Шавкат Мирзиёев. – Ҳар бир германиялик тадбиркор мамлакатимизда ўзини эркин ва дадил ҳис этиши учун барча шароитларни яратишга тайёрмиз. Германиянинг илғор ишланмалари ва инновацион технологияларни Ўзбекистоннинг ресурслари ва инсон салоҳияти билан бирлаштирсак, катта натижаларга эриша оламиз.

Тадбиркорлар билан мулоқот Германия бизнес ҳамжамиятининг ҳамкорликни ривожлантиришга қизиқиши катта эканини яна бир бор намоиш этди.

Фикр алмашиш чоғида ГФР ишбилармон доиралари вакиллари Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотларнинг амалий аҳамиятини юксак баҳолаб, бу юртимизда инвестициявий фаолият юритиш бўйича Германия бизнесининг энг дадил ва узоқ муддатли режаларини рўёбга чиқаришга хизмат қилишини таъкидладилар.

Учрашувда Германия компаниялари раҳбарлари аниқ таклифларини айтди. Устувор соҳаларда юқори технологик ва инновацион ечимларни жорий қилган ҳолда амалий ҳамкорликни давом эттириш ва кооперацияни кенгайтиришга тайёрлигини билдирди.

Президент Шавкат Мирзиёев Германия бизнеси вакилларига долзарб ташаббуслари учун самимий миннатдорлик билдириб, мулоқот мазмунли бўлганини мамнуният билан қайд этди ҳамда тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарларига лойиҳаларни биргаликда ишлаб чиқиш, умуман, ташриф доирасида эришилган келишувларни амалга оширишни назарда тутувчи «Йўл харитаси»ни тасдиқлашга топшириқ берди.

Германияга ташриф доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Германия Федерал Президенти Франк-Вальтер Штайнмайер Берлин шаҳридаги жаҳонга машҳур Жеймс Симон галереясида «Ўзбекистоннинг археологик хазиналари. Македониялик Искандардан Кушонлар салтанатигача» номли ноёб кўргазмани очдилар.

Давлатимиз раҳбари очилиш маросимида икки мамлакатда халқларимизнинг бой маданий мероси ва бугунги ютуқларига қизиқиш ортиб

бораётганини мамнуният билан қайд этди.

Ўзбекистонда Гёте, Гейне, Шиллер, Томас Манн, Ремарк ва кўплаб бошқа адибларнинг ўлмас ижодини, Бах, Бетховен, Штраус, Вагнернинг ажойиб мусиқасини яхши билишади ва қадрлашади.

Ҳудудидан Европага элтувчи қадимги карвон йўллари ўтган Ўзбекистоннинг тарихи билан Германия жамоатчилиги яхши таниш.

Асрлар давомида Буюк Ипак йўли савдо, фан, маданият ва санъат ривожига улкан ҳисса қўшиб келган, маданиятлараро мулоқотга, маънавий қадриятлар алмашинувига, прогрессив ғоялар шаклланишига, интеграция ва ҳамкорликка, тинчлик ва бунёдкорликка, бағрикенглик ва тотувликка хизмат қилган.

Буюк шоир Гёте ўзининг «Ғарбий-Шарқий девон» шеърий тўпламида кўҳна Самарқанд ва Бухоро гўзаллигини тараннум этган бўлса, атоқли бастакор Гендель «Темур» операсини яратган.

Кўргазманинг очилиши Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги маданий алоқаларда диққатга сазовор воқеа бўлди. Унинг ўтказилиши ҳақида Германия Федерал Президенти Франк-Вальтер Штайнмайернинг 2019 йил майдаги Ўзбекистонга ташрифи чоғида келишилган эди.

Қарийб тўрт йил давомида икки мамлакат археологлари, тарихчилари, санъатшунослари ва музей ходимлари тадбирни ташкиллаштириш устида фидокорона меҳнат қилди. Германиялик мутахассислар иштирокида 50 га яқин энг қимматли осори атиқалар реставрация қилинди.

2024 йил 14 январь кунига қадар давом этадиган кўргазмада Берлин давлат музейлари тўпламларидан 65 та ва Ўзбекистон музейлари тўпламларидан 285 та экспонат намоишга қўйилган. Уларнинг кўпи мамлакатимиз ташқарисида илк бор кўрсатилмоқда.

Кўргазма мамлакатимизнинг қадимий ва бой маданияти, бугунги Ўзбекистон ва Марказий Осиё ҳудудида жойлашган илк давлатларнинг миллоддан аввалги VI асрдан милодий IV асргача даврни қамраб олган тарихи ҳақида сўзлайди.

Бу ердаги дурдоналар орасида Кушон салтанатининг Далварзинтепа ва Ҳолчаён қўргонларидан топилган аслзодалар, аскар ва бадавлат аёллар ҳайкаллари бор.

Ушбу бетакор экспозиция ташриф буюрувчиларга Ўзбекистон тарихи билан танишиш, халқимиз мероси тўғрисида тўлиқ тасаввур ҳосил қилиш имконини беради.

Тадбир Ўзбекистон ва Германия халқларининг янада яқинлашиши ва бир-бирини англашига, мамлакатларимиз ўртасидаги кенг мулоқот ва кўп қиррали ҳамкорликнинг ривожланишига хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Германияга ташрифи муносабати билан икки мамлакат делегациялари аъзолари, давлат ва жамоат арбоблари иштирокида қабул маросими бўлиб ўтди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг Германия Федератив Республикасига ташрифи яқунланди.

(ЎЗА)

Мамлакатимиз Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида Қуролли Кучларни қўллаш стратегияси ва тактикасини янада такомиллаштириш, жанговар операцияларни олиб боришда замонавий тажрибани чуқур эгаллаш, бу борада ҳар бир ҳарбий хизматчидан кенг билим ва тафаккурга, юксак профессионал ва маънавий-ахлоқий фазилатларга эга бўлиши муҳим вазифа сифатида таъкидлаб ўтилган эди.

ЯНГИ

ЎҚУВ ЙИЛИ ЮҚОРИ РУҲДА БОШЛАНДИ

танзим сарҳадлари дахлсизлиги ва яхлитлигини таъминлаш, ўқув йилида юқори марраларни забт этишга чақирди.

Шарқий ҳарбий округ қўшинларида ҳам ушбу тадбирлар қизгин руҳда давом этди. Тадбирда округ қўшинлари қўмондони ва ўринбосарлари ҳамда округ бошқарув аппарати масъул офицерлари ҳарбий хизматчиларга мудофаа вазирининг табригини етказди ва ўзларининг самимий тилакларини билдирдилар.

Мазкур ўқув йилида «**Батальон тактик гуруҳлар жанговар тайёргарлик йили**» шиори остида, қўшинларнинг жанговар шайлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилади ва ушбу батальонларнинг хизмат фаолияти мониторинг қилиб борилиши жорий этилади.

Янги ўқув йили давомида ҳарбий хизматчилар томонидан барча соҳаларда олиб бориладиган амалий

Бу шубҳасиз, ҳар бир ҳарбий хизматчи юксак билим ва ўз соҳасини замонавий стандартлар асосида ўрганишини тақозо этади.

Юртимиздаги барча ҳарбий қисм ва муассасаларда янги 2023/2024 ўқув йилига бағишланган тантанали тадбирларнинг бўлиб ўтиши эса ҳар бир Ватан ҳимоячиси зиммасига ана шундай катта масъулият, шижоат ва куч-ғайрат юклаши муқаррар.

Сурхондарё вилояти Термиз гарнизонида жойлашган ҳарбий қисмда ўтказилган тантанали тадбирда мудофаа вазирининг жанговар тай-

машғулотларда биринчи навбатда амалга ошириладиган вазифа бу хавфсизлик қоида-қонунларига риоя қилишдир. Шундай экан, қисм командирлари томонидан барча тоифадаги ҳарбийларга мазкур қоидалар ўқиб эшиттирилди.

Бўлинмаларда ўқув йилининг илк машғулоти ташкил этилиб, унда дунё ва минтақадаги ҳарбий-сиёсий вазият, ҳарбий хизматчилар ўртасидаги ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш, ҳарбий техника ва қурол-аслаҳалар билан муомалада бўлганда хавфсизлик талабларига риоя этиш борасида маърузалар тингланиб, амалий машғулотлар ўтказилди.

Ўз мухбиримиз

ёргарлик бўйича ўринбосари полковник Қодир Турсунов иштирок этиб, шахсий таркибга мудофаа вазирининг ўқув йилига бағишланган табригини ўқиб эшиттирди ва барчани қўйилган вазифаларни юқори сифат ва виждонан бажаришга чорлади.

Тошкент ҳарбий округи қўшинларида ҳам янги ўқув йили ўзгача руҳ ва кайфият билан бошланди. Округ қўмондони полковник Зокиржон Сайфудинов барчани жонажон Ва-

101

ФАШИСТНИ ЎЛДИРГАН НИЗОМОВ

1939–1945 йиллардаги жаҳон урушининг бошланиши, унинг сабаблари ва айбдорлари ҳақида кўп ёзилган. Бу мудҳиш уруш жаҳон тарихида мисли кўрилмаган даражада катта ва даҳшатли, бутун инсоният бошига оғир кулфатларни солган оғриқ бўлди. Сир эмаски, буюк тарихий ғалабага бошқа халқлар қатори ўзбек халқи ҳам жуда катта ҳисса қўшди ва бу тарих зарҳал ҳарфлар билан ёзилган.

Урушда Ўзбекистондан 2 миллионга яқин киши сафарбар қилинган, қанчадан-қанча юртдошларимиз урушда ҳалок бўлган, бедарак кетган, қанча-қанчаси майиб-мажруҳ бўлиб қайтган. Шундай жангчилардан бири мерган Низомов уруш давридаги хотираларини шундай эслайди:

– Жанггоҳдаги тумонот одамлар йиғилишини ҳақиқий паҳлавонлар мажлиси деса бўлади. Унда донғи чиққан, ҳар бири юздан ошиқ фашистни ўлдирган мерганлар, танк тешувчилар, кўп немис панагоҳларини портлатган ботирюрас жангчилар йиғилгандир. Улар бирин-кетин чиқиб, ўзларининг қандай қилиб жанг ҳунарини ўрганганликлари ва фашист босқинчиларининг заволи бўлганликларини ҳикоя қиладилар. Уларнинг сўзларида мақтаниш йўқ, улар жанг санъатида қанча моҳир бўлсалар, сўзга шунча «хасис» кишилардир. Улар ўзларининг барча жангчи ўртоқларини тинмай жанг қилишга, ёвуз душманга қарши ботирлик билангина эмас, моҳирлик билан ҳам урушишга чақирадилар.

Сўз ўзбек йигити, мерган А. Низомовга берилади. Ўрта бўйли, қора кўзли, буғдойранг, ўзи уятчан Низомов ўз она тилида сўзлайди.

– Мен 101 фашистни ўлдирдим, – деди у.

Мажлис ахли ўзбек тилини билмаса ҳам, машҳур мерган Низомовнинг сўзига тушунади. Паҳлавонлар ўзбек халқини, унинг ботир фарзанди Низомовни олқишлайдилар.

– Сийнамда қонхўр фашистлардан ўч олиш ташналиги ҳали қонган эмас, – дейди Низомов ўз сўзида давом этиб. – Мен ҳали яна кўп фашистни ўлдираман, сўнгги нафасимгача бу номуссиз қотиллар билан олишаман.

Унинг ўт очиш позицияси хилват ўрмон этагида, ботқоқлик бўйида. Позиция битта эмас, бешта. Ҳаммаси яхши ниқобланган. Низомов ҳар кун «ов»га чиқади. Душманга панд бериш учун Низомов бир позициядан ўт очиб фрицни ўлдиргач, дарров иккинчи позицияга, иккинчидан учинчисига ўтиб олади.

Ҳазабланган душман эса бўш жойга ўқ отади.

Низомов ҳеч зерикмай душман томон кўз тикиб, фрицларнинг пайдо бўлишини пойлайди. Моҳир мерган ҳар бир кўринган фрицни отиб йиқитади. 101 фашист бу ҳазил гап эмас!

Душманларини ҳазаб ва баҳодирлик билан қирувчи Низомов мерганлик санъатини яхши ўрганиш учун ҳар бир дақиқасини сарфлаб, мардларча ҳаракат қилди. Натижада фронтимизнинг энг аъло мерганлари қаторига кирди.

Кунларнинг бирида Низомов ўз позициясида ётиб, душманни пойларди. Бир фриц патрон яшигини кўтариб, йўлдан ўтаётган эди. Низомов роса чоғлаб, бир ўқ узди. Фриц ағдарилиб тушди.

Низомов тезда бошқа позицияга ўтди-да, яна йўлдан кўзини узмай, пойлаб ётди. Ҳалиги фрицнинг ўлигини ёки унинг ёнидаги патрон яшигини олиб кетиш учун бўлса керак, иккинчи фриц эмаклаб унга яқинлашмоқчи бўлди. Низомов уни ҳам бир ўқ билан кулатди. Ўлдирилганлар олди-га эмаклаб келмоқчи бўлган яна икки фрицни дорилбақога юборди. Шулардан бири офицер эди.

Низомовнинг бир неча шогирдлари бор. У ҳар кун улардан бирини ўзи билан «ов»га олиб чиқади, ҳақиқий жангда уларнинг мерганлик маҳоратини оширади.

Бу гал Низомов ўз шогирди мерган Костенко билан «ов»га чиқди. Ҳар иккиси пистирмада бўлиб, душманни пойлаб ётдилар. Тўсатдан бир фашист офицери кўриниб қолди. У траншея бўйлаб юра бошлади.

– От! – деди Низомов Костенкога.

Костенко чоғлаб туриб, ўқ узди, лекин унинг ўқи хато кетди. Офицер тўппончасини чиқариб, милтиқ товуши эшитилган томонга қараб ота бошлади. Фашист пулемётчиларининг ҳам «ғайратлари ошиб», панагоҳлардан ўқ ёмғирини ёғдира бошладилар. Бизнинг мерганлар бошқа позицияга ўтиб олиб, жим ётдилар. Фашистлар бир қанча пулемёт ленталарини бўшатгач, ўт очишдан тўхтадилар.

Офицер ҳам «Мерганларнинг адабини бердим», деб ўйлади, шекилли, табассум билан тўппончасини ғилофга солиб қўйди. Шу пайтнинг ўзида Низомовнинг мерганларча узган ўқи мағрур офицерни ағдариб ташлади. У қайта ўрнидан турмади...

Тарихимизнинг бу каби қаҳрамонона саҳифаларини халқимизга етказиш, келажак авлодларга қолдириш ва ўша тарих мисолида ёш авлодни маънавий-мафкуравий мезонлар асосида тарбиялашда бундай қаҳрамонларимизнинг ўрни бекиёслигича қолаверади.

**Подполковник
Зариф МАХАМАДИЕВ,
Қуrolли Кучлар
академияси
Қуrolланиш ва
отиш кафедраси
цикл бошлиғи**

БИРИНЧИ ФАКТ

АҚШ армияси
Вьетнамдаги жангларда кўп ҳарбий янгиликларни синовдан ўтказган. Вьетнам партизанлари чангалзорлар ичига беркиниб, тўсатдан ҳужумга ўтиб, яна ўрмонга яшириниб олаверишар эди. Ўрмон дарахтлари қалин барглар билан қопланган бўлиб, ҳар қанча уринишмасин, Вьетнам ҳарбийларини топиш борган сари қийинлашиб борарди. Шунда АҚШ армияси америкалик фермерларнинг маслаҳатига кўра, бир тадбирни амалга оширади. Улар ўрмонни юқоридан туриб дефолиация қила бошлашади. Бунинг натижасида барглар тўкилиб, яширинишга уринган ҳар қандай кишини топиш муаммо бўлмай қолади.

ИККИНЧИ ФАКТ

Иккинчи жаҳон уруши вақтида Совет армиясида катта трасса бўйларидаги дарахтлар, бордюрлар, устунлар оҳак билан оқ рангга бўяб қўйилар эди. Бу бир қараганда оддий ҳолатдай туюлиши мумкин, аммо бу иш армия учун ниҳоятда муҳим бўлган бир вазифани бажарган.

Маълумки, оҳак ўзидан ёруғлик чиқаради. Душманнинг ҳаво ҳужумидан сақланиш учун ҳарбийлар тунда автомобиль чироқларини ёқмасдан юришар эди. Бир сўз билан айтганда, бу усул ўзига хос хавфсизликни таъминловчи чоратадбирлардан бири эди.

УРУШЛАРГА ОИД 2 ТА ҚИЗҚАРЛИ ФАКТ

ТИНЧЛИК – энг тотли сўз!

Машҳур кинофильмлардан бирида «Озодлик – энг тотли сўз», деган ҳайқирик тез-тез такрорланади. Дарҳақиқат, инсонга инсон бўлиб яшашдек саодатни ато этувчи озодликдек бебаҳо туйғу яна бормикан? Албатта, бу – тинчлик! Урушсиз кунларнинг руҳий осойишталиги, меҳнат, бунёдкорлик шукуҳи, яратувчанлик завқи... Лекин ана шу саодатни, шу шукуҳни бутун қалб билан ҳис қилиш учун урушни, уруш фидойиларини, уруш қурбонларини ҳамиша эслаш жоиз.

Мамлакатимизда ҳар йили май ойининг аввалида – Хотира ва қадрлаш кунда биз тарихда энг қонли, энг кўп йўқотишларга сабаб бўлган Иккинчи жаҳон урушини одатий кунлардан кўпроқ хотирлаймиз. Бу ҳам табиий ҳолат. Чунки ҳар бир куннинг ёдланишга арзийдиган ўз қаҳрамонлари бор. Лекин барибир Иккинчи жаҳон урушининг аламлари, изтироблари улкан.

Менинг она тарафдан боболарим ер-сувли мулкдор кишилар бўлгани учун ўтган асрнинг ўттизинчи йилларида Украинанинг Херсон вилоятига сургун қилинган. Уруш пайтида бувим, тоғаларим фашистларнинг босиб олган жойларида қолиб кетишган. Ўқувчилик пайтларимизда бувимдан (улар урушдан кейин юртимизга қайтишган), «Гапириб беринг, ахир немисларни ўз кўзингиз билан кўргансиз-ку!..» дея илтимос қилганимда, у киши бир неча бор «Отиям, ўзиям ўчсин, билмай қўя қолгин!» деганлар. Уруш ҳақидаги тасаввурларимиз ғалаба билан тугаган жангларга қурилгани учун ўша қаҳрамонликларни эшитгим, дарсларда гапириб бергим келаварарди, вақт ўтказиб яна сўрайверардим. Юқори синфдалигимда бувим бир сафар шундай воқеани кўзида ёш билан гапириб берган эдилар.

«Кимё ойи деган кўшнимиз бўларди. Ёши улғувроқ бўлгани учун

ҳаммамиз у ёк-бу ёкдан сургун бўлиб борганлар у кишини «ойи», деб чақирар эдик. Ойимизнинг икки ўғлини бир кечада олиб кетишган, тўнғич ўғлидан ёдгор невараси билан бу тарафларга сургун қилинган экан.

– Ўғилларимнинг тақдири нима бўлганини билмайман. Бировлар отишган дейди, бировлар совуқ ўлкаларга юборилган дейди. Тўнғичимнинг ҳаётини, мана бу Муроджонимнинг онаси ҳам, «Эрим халқ душмани экан, ундан кечдим», деб ёзиб бериб, жонини асраб қолди. Менинг энди қувончим ҳам, юпанчим ҳам, умидим ҳам шу – Муроджон, – дерди шўрлик ойи. Ўзиям неварасини еру кўкка ишонмасди. Емай едириб, киймай кийдирарди.

Фашистлар биз яшаб турган қишлоқни эгаллагач, тез-тез аҳолини майдонга ҳайдаб чиқар, улар кимларнидир отиб, кимларнидир осирлар, биз эса киприк қоқмай, томошабин бўлиб туришимиз керак эди. Фашистлар уларни «партизанлар» деб атарди. Шундай кунларнинг бирида Кимё ойининг Муроджони дорга осилаётган бечорага яқинроқ турган эканми, фашистларнинг малайлари бўларди русча гапирадиган, улардан бири бола бечоранинг билагидан ўшлаб, «Кўр, ана, кўр! Бизга қарши чиққанларнинг ахволи нима бўлади!» дебди... Кимё ойи неварасига «Дод, тегманглар!» деб ёпишган. Уйга қайтишгандан сўнг болакай беҳузур бўлаверди, қайт қилди. Ўзимиздан дўхтирлар бор эди, келиб, кўришиб, «Қўрққан, сув ичириб туринг», деб кетишди. Ярим кечада боланинг жони узилди. Сўнг билсак, Муроджоннинг қўрқувдан

ўти ёрилиб кетган экан, заҳари ичига тарқагач...»

Муроджоннинг вафотидан сўнг ойининг эси кирди-чиқди бўлиб, нуқул неварасининг қабри ёнига кетиб қолаверадиган бўлиб қолганини титраб-титраб гапириб берган эди. Ҳа, фашистлар отган, осган, бомба, граната, танк тагида ҳалок қилганлари қанча, лекин арслондай ўғиллари қатағон қилиниб, юраги парчаланган, зулмкорлар туфайли ягона умидидан жудо бўлган Кимё ойи каби уруш қурбонлари қанча экан?! Норасида, бегуноҳ Муроджон кабилар-чи? Агар уруш бўлмаганида, ўша болалар кўзининг ўтини оладиган ўлим намойиш қилинадиган майдон томошаси бўлмаганда, у ҳам қўрқувдан ҳалок бўлмасди, бир ботир йигит бўларди, эҳтимол.

Урушнинг армонлари битта Кимё ойи ё унинг Муроджони билан тугармиди?!

Онамнинг дадаси Нормат буваимизни ўз юртидан бадарға этилганлари етмагандек, Украинадан Уралга – кон қазишга, ишчи батальонига жўнатишган. Бу батальонга Ўзбекистоннинг ўзидан ҳам минглаб эркаклар юборилган. Бобомдан:

– Конда ишляпмиз. Жуда совуқ. Уч қават пайтавада ҳам оёғимиз илимайди. Қанийди, жун пайпоқ юборолсаларинг... – деган хат келган экан.

Онам отаси ҳақида гап кетганда доим шу хатни эслаб, йиғлаб юборардилар.

– Жун пайпоқ юборганмиз. Лекин отам уни кийиб, оёқлари бир марта бўлсаям исиндимикин?! «Хасталаниб, қазо қилди», деган хабар олганмиз. Қаерда, қандай ҳолатда дунёдан ўтди экан? Тўрт фарзанднинг дунёга келишига сабабчи бўлган инсоннинг сўнгги дамда оғзига бир қултум сув тутадиган банда бўлдимикан? Ё тош, тупроқ тагида кўзлари очик қолиб кетдимикин?! Онамнинг зорланишлари хануз қулоғим остида акс-садо беради.

Ишчи батальонининг қурбони ҳам битта менинг бобом эмасдир... Уруш бўлмаганида, ўша конларнинг бойлиги тезкор равишда ғалаба учун керак бўлмаганида онам, тоғаларим ўз оталарининг совуқ дийдори тугул, хоки кўмилган бир ҳовуч тупроққа ҳам зор бўлиб ўтиришармиди?! «Бош уриб йиғлай десам, мазори йўқ», деган

аламли қўшиқлар мана шундай қурбонликлардан қолган эмасми?

Қишлоғимизда Жумамурод деган киши бўларди, ҳамма уни Жумот чўлок, деб атарди. Чунки бир оёғини олдинга ташлаб, қўли билан таяниб юрарди. Бола-чақаси йўқ, ҳеч ким билан борди-келди қилмас, саломга ҳам ҳуши келса алик оларди. Болалигимизда ундан ҳайиқар эдик. Кейин катта бўлганимда билсам, урушда фашистларга асир тушган экан. Ит азобини тортиб, ғалабадан сўнг юртга қайтгач, «Сен асир тушгансан, сотқинсан!» деб яна қамашган экан.

– Концлагерда фашистлар бошлаган ишни советлар охирига етказиб қўйишган. Хуллас, тўрт мучаси соғ кетиб, мана шунақа мажруҳ бўлиб қолган.

– Ҳеч кимга ишонмайди, ҳеч кимни яхши кўрмайди, – деган эди менга тенгдош қариндошларидан бири Жумамурод амаки ҳақида сўраганимда. Жумамурод амаки сингари бир умр ҳам руҳан, ҳам жисмонан майиб бўлиб яшаган асирлар ҳам оз бўлмаса керак. Биз ҳақли равишда ўша дунёга ҳокимлик даъвоси билан чиқиб, шармандаларча енгилган фашизм устидан қозонилган ғалаба эгалари – музаффар аскарларни ҳурмат билан ёд этганимизда урушнинг барча жабрдийдалари, барча армон одамларини ҳам ҳеч йўқ бир кун хотирлаб қўйсақ, адолатдан бўлади, деб ўйлайман. Ҳеч бўлмаса, ўша аламлар, ўша армонлар қаршида бугунимизни чуқурроқ ҳис қилиш учун ҳам бу хотиралар керакдай... Тинч отаётган ҳар бир тонгни мўъжизадай қарши олиш, унинг кундузларини меҳнат, билим билан яхшиликларга айлантиришга киришиш, шунга руҳан интилиш учун ҳам уруш билан боғлиқ барча изтиробларни эслаш жоиздай...

Мен эсга олганлар энди йўқ. Уларнинг баъзиларининг авлодлари ҳам йўқ, ўзлари билан бирга авлодлар занжири ҳам ўша санада синиб, парчаланган. Демак, уларга энди ҳеч нарса керак эмас. Бизга эса хотирлаш, уларнинг ҳаққига икки калима дуо ўқиб қўйиш, ўзимизни руҳан юксалтириш, юксалтириб, мукамалликка интилиш учун керакдай...

Қутлибека РАҲИМБОЕВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
маданият ходими

УРУШ ҚАТНАШЧИСИ ХОТИРАСИ ЁД ЭТИЛДИ

Самарқанд вилояти Иштихон тумани «Зартепа» МФЙда яшаб ўтган Усмон бобо Эшбеков Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси. У истиқомат қилган хонадон бугунги кунда уй-музейга айлантирилган. Неъматларнинг аълоси – тинчликнинг қадрига етиш, ёш авлодни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва юртдошларимизда аجدодларга нисбатан ҳурмат-эҳтиром туйғуларининг шаклланишида мазкур уй-музейнинг алоҳида ўрни бор. Усмон бобо Эшбеков таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан мазкур даргоҳда маънавий-маърифий тадбир бўлиб ўтди.

Унда туман ҳокими Фазлиддин Рўзиев, Марказий ҳарбий округнинг масъул офицерлари, вилоят Нуронийлар кенгаши, вилоят Ёзувчилар уюшмаси, Самарқанд гарнизонидаги ҳарбий хизматчилар ҳамда тумандаги ўқувчи-ёшлар, маҳалла аҳли иштирок этди. Иштирокчилар Усмон бобо Эшбеков хотирасини ёд этиб, унинг Иккинчи жаҳон урушида кўрсатган жасорати, матонати ва урушдан кейин юртимиз равнақи йўлидаги фидокорона меҳнатлари ҳақида ёшларга сўзлаб берди. Тинчликнинг қадрига етиш, мустақилликни асраб-авайлаш, юртни севиш

каби мавзуларда ўқилган шеърлар барчага бирдек манзур бўлди.

Айниқса, ҳарбий оркестр жамоасининг мусиқалари ва фахрий қоровул жамоасининг кўргазмали чиқишлари маҳалла аҳлига, хусусан, ёшларга ўзгача завқ улашди. Қурол-аслаҳалар намойиши эса ўқувчи-ёшларнинг ҳарбийлик касбига бўлган қизиқишларини янада оширишга хизмат қилди.

**Катта лейтенант
Отабек НОРБООЕВ,
Марказий ҳарбий округ
матбуот хизмати бошлиғи**

✓ PROFESSIONALISM

ҲАРБИЙ ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИДА ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ҳарбий кадрлар тайёрлаш тизимини юқори даражада қўллаб-қувватлаш олий ҳарбий таълимнинг устувор вазибаларидан биридир. Илмий-техник тараққиёт жадал ривожланаётган бир шароитда ҳарбий мутахассисларни тайёрлашга жамият томонидан қўйилаётган ижтимоий буюртмалар ҳарбий таълимдан фаол интеллектуал, ижодий фикрлайдиган, кенг дунёқарашга эга кундалик фаолиятнинг турли муаммоларини самарали ва малакали ҳал қила оладиган етук офицер шахсни тарбиялашни талаб қилади. Зеро, компетентлик ва ҳаракатчанлик профессионал ҳарбийнинг асосий хусусиятлари ҳисобланади.

Профессионализм, ҳарбий бурча садоқат, юксак ахлоқий-маънавий фазилатлар, кенг дунёқараш, таҳлилий фикрлаш ва тезкор қарор қабул қилиш офицерларни тайёрлашнинг муҳим мезонларидир. Бунинг учун замонавий муаммоларга муносиб ечим топадиган, замон руҳига, таълимга мос инновацион муҳитни яратадиган, касбий билимларини мунтазам янгилаб, ошириб борадиган, доимий изланишда бўладиган ҳарбий ўқитувчи ва мураббийларнинг янги жамоасини шакллантириш керак бўлади.

Айнан ижодий қобилиятларни шакллантириш ва тарбиялаш ҳарбий таълимдаги мақсаднинг моҳиятига айланмоғи даркор. Ҳарбий таълимни

жадал суръатларда ривожлантириш талаблари илмий-техник тараққиёт суръатларининг тезлашиши, Қуролли Кучларнинг энг замонавий қурол-яроғ ва ҳарбий техника билан таъминланиши, қўллаб-давлатлар армияларидаги энг сўнгги илмий ютуқлардан фойдаланиш шунинг кўрсатмоқдаки, ҳарбий таълимда инновацион технологиялардан фойдаланиш зарурати жуда юқори ва алоҳида аҳамиятга эга.

Бунда биз инновацион усуллар, ечимлар ва воситаларни интенсив равишда қўллашимиз керак. Ушбу талаблар ва уларнинг амалиётга татбиғини ҳарбий таълим соҳасига ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш жараёнисиз бажариб бўлмайди.

Ишлаб чиқилган компьютер синовлари ва диагностика усуллари тингловчи ва курсантларнинг билим даражасини тизимли тезкор назорат қилиши ва баҳолаши, ўқитиш самарадорлигини оширишни таъминлаши керак. Массофавий таълим, электрон дарсликлар, турли ўқитиш дастурлари каби замонавий ахборот технологияларидан фойдаланиш профессионал ҳарбий таълимнинг бугунги кундаги муҳим шартларидир.

Қуролли Кучлар олий таълим муассасаларида офицерлар ва захирадаги офицерларни тайёрлаш дастурлари бўйича ўқитиш жараёнида компьютер технологияларидан фойдаланиш бир қатор муаммоларни ҳал қилишга имкон беради, булар:

- ўрганилаётган мавзуга қизиқишни ошириш;
- ҳарбий тайёргарликка оид фанлар бўйича бериладиган ахборотлар ҳажмининг ортиши;
- ўқув жараёнини ташкил этиш сифатининг яхшиланиши;
- индивидуал хусусиятга эга бўлган таълимдан фойдаланиш кабилардир.

Буларнинг барчаси ўқув жараёнига инновацион технологияларни фаол жорий этиш шароитида ҳарбий мутахассис шахсиятини шакллантиришга имкон беради.

XIX асрнинг ўрталарида яшаб ўтган ҳарбий назариётчи Антуан-Анри де Жомини ҳарбий таълимнинг аҳамияти тўғрисидаги умумий концепцияни қисқа, лўнда қилиб шундай тушунтирган эди: «Ҳарбий фанларни ўрганиш

ва ҳарбий таълимни такомиллаштириш жасорат ҳамда серғайратлик каби ҳар жиҳатдан рағбатлантирилиши ва мукофотланиши керак. Ҳарбий таълимни юқори баҳолаш, ҳурмат қилинг».

Таълим фаолиятидаги инновациялар бу янги билимлар, усуллар, ёндашувлар, технологиялардир. Инновацион тажрибани ўрганиш шунинг кўрсатадики, инновацияларнинг аксарияти технологияни ривожлантиришга қаратилган. Инновацион таълим технологияларининг асосий мақсади – инсонни доимо ўзгариб турадиган ҳаётга тайёрлаш. Бундай таълимнинг моҳияти ўқув жараёнини инсоннинг потенциал имкониятларига ва уларни амалга оширишга йўналтиришдан иборатдир.

Хулоса қилиб айтганда, курсантлар ўқув жараёнида инновацион технологиялардан фойдаланиши улар тафаккурининг кучайишига олиб келади, ўқув фаолиятининг юқори фаоллигини, ўзлаштираётган предметга нисбатан ижобий муносабатни таъминлайди, офицер кадрларни янги шароитларда мустақил ҳаракат қилишга тайёр туриш имкониятларини очади ва мустаҳкамлайди, зарур бўлганда, диққат-этиборини бошқа ҳодисаларга кўчириш қобилиятини ривожлантиришга ёрдам беради.

**Полковник
Обид ГАЙИБНАЗАРОВ,
Қуролли Кучлар академияси
маркази бошлиғи, доцент**

ЁН ДАФТАРГА БИТИЛГАН ТАҚДИР

Каттақўрғон шахрига Ватан учун кўксини қалқон қилган қаҳрамон номи билан аталадиган кўча бўйлаб кириб борар экансиз, кўча бошида Улуғбек Барноев хотираси учун ўрнатилган суратда келажакка ишонч билан боқиб турган жўмард ўғлоннинг ён дафтарига битилган сўзлар қулоқларингиз остида қайта-қайта жаранглаётгандек бўлаверади. У катта бўлган Чинобод маҳалласи, тахсил олган 16-умумтаълим мактаби ва 19-транспорт коллежига йўлингиз тушганида ҳам ушбу сўзлар жарангини ҳис қиласиз. Чунки Улуғбек ўзининг 22 йиллик қисқа умри давомида ўз сўзларининг исботи сифатида халқни, Ватани ва миллати учун кўксини қалқон қилиб, келажак авлод учун намуна бўладиган ҳаёт йўлини яратиб кетди.

1978 йилнинг 1 ноябрида Абдулла Барноев хонадонидан тўнғич фарзанд сифатида дунёга келган Улуғбек ёшлигидан тиришқоқлиги, қизиқувчанлиги, аҳдида қатъийлиги, жонқуярлиги, меҳрибонлиги каби ҳақиқий Ватан ҳимоячисига хос хислатлари билан атрофдагиларнинг эътиборига тушди. Улуғбек билан бирга ўсган ўртоқлари ҳам, оиласидагилар ҳам, устозлари ва хизматдош дўстлари ҳам унинг айнан шу жиҳатларини хотирлашади. Шунинг учун ҳар сафар Улуғбек Барноевнинг қаҳрамонлиги ҳақида ёзмоқчи бўлганларга ундаги хислатларнинг ҳар биттаси алоҳида мавзу бўлишга арзийдиган нимадир топилади. Ана шундай инсоний хислатларни болалигиданоқ ўзида мужассамлаштирган қаҳрамонимиз ўзи амалга оширмоқчи бўлган ҳар бир ишини ҳеч қачон ота-онасининг розилигисиз қилмасди.

Абдулла ака ҳам доим тўнғичининг раъйига қарашга ҳаракат қиларди. Чунки кўз ўнгида ўғли Барно бобоси ва Раҳматой момосининг орзусидаги йигит бўлиб улғаяётганди. Онаси Сабоҳат ая ҳам ўғлининг ёмон кўзлардан асрашини тилаб, дуо қилишдан чарчамасди.

– Кўп қаватли уйда яшашимизга қарамасдан бир сафар ит парвариш қиламан, деганида қаршилик қилмаганман, – дея эслайди Абдулла ака.

Отасининг рухсати билан қаердандир бўрибосар зотли кучук боласини топиб келди. Шундан сўнг ҳар куни белгиланган вақтини Бўрибосар учун ажратадиган бўлди. Бу билан онасига, отасига, укаси ва синглисига, бобо-момосига ёрдам беришни унутиб қўймасди. Синфдош ва маҳалладаги ўртоқлари билан Каттақўрғон сув омборида ёки шахардан оқиб ўтувчи каналда чўмилишга, уйи яқинидаги мактаб стадионида спорт билан шуғулланишга ҳам вақт топарди. Чўмилиш пайтида ҳам, стадиондаги машғулотлар пайтида ҳам ўртоқлари билан мусобақалашиб туришни ёқтирарди.

Кўз юмиб очгунча Улуғбек болалик ва ўсмирлик даврини ортда қолдириб, йигитлик оstonасига қадам ташлади. Кунларнинг бирида уйдагиларга ҳарбий хизматчи, яъни Ватан ҳимоячиси бўлмоқчилигини айтиб қолди. Армиядан қолиб кетмаслик учун Каттақўрғондаги транспорт касб-хунар билим юртида ҳайдовчилик касбига ўқиди. Олдига қўйган орзусини рўёбга чиқариш учун бобоси ва момосининг, ота-онасининг дуосини олди.

– Акамиз бизни ташлаб, армияга кетяпти, дея хафа бўлманглар-а тагин! Мен у ерда ҳам албатта, сизларнинг ҳимоячингиз бўлишга ҳаракат қиламан...

Улуғбекнинг ҳарбий хизматга кетиш олдидан укаси Отабек ҳамда синглиси Нафисани хотиржам қилиш учун айтган ушбу сўзлари худди ён дафтарига битилган жумлаларга ўхшаб кетганди ўшанда. Кейинчалик у ўз хотираларини ёзиб борадиган ён дафтарчасида муҳрлаб қолдирилган сатрлар оиласи, яқинлари, туғилиб ўсган маҳалласининг оstonаси Ўзбекистон деб аталмиш буюк Ватаннинг бир парчаси эканлигини теран англаганди.

Муддатли ҳарбий хизматни Тошкент ҳарбий округида ўтаган Улуғбек янги-янги дўстлар орттирди, ҳаётини ҳарбийлик касбига боғлаши кераклигини тушуниб етди. Командирлари ишончини қозониб, шарафли касб эгасига айланди. Каттақўрғонлик йигит ўзини ўққа ҳам, чўққа ҳам уриб кета олиш хислати билан тез орада сафдошлари орасида ҳурмат-этибор қозонди.

Бир сафар Каттақўрғонга бирровга бориб келди. Қадрдонларини қанчалик соғинган бўлмасин, тез-тез қўл соатига қараганча кетиши кераклигини эслатиб қўярди. Абдулла ака ва Сабоҳат аянинг фикри-хаёли эса 22 ёшга тўлган тўнғич ўғлини уйлантиришда.

– Ўғлим, агар кўз остингга олган, ёқтирган қизинг бор бўлса, айтгин. Уйлантириб, бошингни икита қилмоқчимиз. Шаҳар четидан ҳовли сотиб олиб, сенга иморат кўтараямиз. Хўп десанг, тўйни бошлаб юборардик...

Улуғбек отасининг бу гапига жавоб қайтармаган бўлса-да, қадрдонларига қараганча жилмайиб кулиб қўйди.

«Орқамда халқим, Ватаним ва миллатим турибди. Мен уларнинг ҳимоячиси – ўзбегимнинг Улуғбегиман. Уларни наинки жисму жоним, балки руҳим ҳам мангу қўриқлайди».

Улуғбек БАРНОЕВнинг ён дафтарчасидан.

– Ёқтиргани бор шекилли, – Сабоҳат ая фарзандининг жилмайишидан бир нимани сезгандек тезроқ келин тушириш илинжида суҳбат мавзусини давом эттирди.

– Албатта, бор-да, қаранглар, неварам қандай келишган йигит бўлиб улғайибди.

Раҳматой момо айтган бу гапдан кейин Улуғбек хижолат тортганча яна соатига қараб қўйди.

– Девордаги соат тўхтаб қолган ёки бузилган кўринади. Менинг соатим бошқа вақтни кўрсатяпти, – деганча қўлидаги соатини ечиб, отасига узатди. Меҳрибонлари уни ҳозирок уйлантирадигандек суҳбат мавзусини ўзгартиришга, кетишга оқ фотиҳа олишга умид қилганча уларга бир-бир қараб қўйди...

Мана шу учрашув улар учун энг сўнгги дийдорлашув эканини даврада ўтирганларнинг ҳеч бири билмасди. Улуғбек ўшанда уйдан яқинлари билан одатдагидек хайрлашганча чиқиб кетганди...

2000 йилнинг август ойи. Касб-хунар коллежидида ишлаб юрган Абдулла акани директор хонасига чақириб, ҳокимиятга жўнатди. Йўл-йўлакай хаёлидан ҳокимият нега чақирган экан, деган ўй-фикр кетмади.

– Абдулла ака, бардам бўлинг. Ўғлингиз Ватан ҳимояси йўлида қаҳрамонларча ҳалок бўлибди...

Ҳоким ёрдамчиси айтган гаплардан Абдулла аканинг бошига кимдир жуда оғир нарсани зарба бергандек бўлди гўё. Бадани ток ургандек жимирлаб кетди. Қулоқлари шанғиллаб, атрофдагиларни бутунлай эшитмай қолди. Қарахт аҳволда ҳокимият ажратган машинада Улуғбек учун қурилатган ҳовли томон йўл олди.

– Сабоҳатга қандай айтман? Бобоси ва момосига-чи? Отабек, Нафиса... Бўрибосар. Уларга қандай тушунтираман?..

Шумхабардан гангиб қолган инсоннинг хаёлидан нималар ўтаётгани фақатгина ўзигагина аён. Абдулла

ака фарзандининг Ватани учун кўксини қалқон қила олишини биларди. Аммо юртимизга ғаламис душман бостириб кирганига ишона олмасди. Шунинг учун хаёлидан қўшни давлатда бўлса керак, деган ўй ўтди. Ҳоким ёрдамчисининг Сариосиёда дегани элас-элас эшитилганди.

Мана, ўша воқеа содир бўлганига яқинда 23 йил тўлади. Бу муддат Ватан учун жонини фидо қилган Улуғбекнинг ёши билан тенг. Ўшанда Улуғбек билан бир қаторда қаҳрамонлик кўрсатган йигитларнинг бари ортидаги тинч-осуда ҳаёт учун ширин жонидан кечаётганини англаб етишган бўлишса, ажаб эмас. Ўшанда уларнинг кўз ўнгидан туғуруқхоналарда туғилажак гўдақларнинг йиғиси, элу юртнинг тўйу ҳашамига ярашадиган тантана, байрамлар шодиемаси, оналар алласи, болажонларнинг шодон қийқириғини ўз таналарида ҳис этгандир балки. Нима бўлганда ҳам, йигитликнинг энг гуллаган даврида яшаётган ўғлонлар ўзларининг сўнгги қарорлари билан душманга кўксини қалқон қила олишини кўрсатиб қўйгани аниқ.

Бугун уларнинг жасорати тинч ҳаётда умр кечириётган барчамиз учун сабоқ мактаби бўла олади. Бугун ана шундай мардларни тарбия қилган Абдулла бобога ўхшаган инсонлар тиззаларига неваралари Темурбек, Улуғбек, Асилбек, Шаҳнозобонуларни ўтқазиб, амакисининг, тоғасининг жасорати ҳақида сўзлаб бермоқда. Ёшларимиз эса Улуғбек, Сайёр, Қаҳрамон, Маъруфжон, Эломон, Дилшод, Отабеклар сингари муқаддас заминимиз учун қон тўккан жасорат тимсолларидан илҳомланиб, уларнинг ишини давом эттиряпти.

Жўмардлар бир кунда қилган ишини Қўрқоқлар қилолмайди яшаб ёшини. Мардлар бир кунда минг йил яшайди, Қўрқоқ минг кунда йиғолмас шуни...

Улуғбек Барноевнинг ён дафтарига битилган жумлаларни ўқиб, аввалига наҳот у ўз тақдирини олдиндан кўра билган бўлса, деган хаёл ўтганди. Отаси Абдулла Барноев билан суҳбатдан кейин эса Улуғбекка ўхшаган юрт фидойилари ҳар бир олаётган нафаси билан Ватан учун ширин жонини қурбон қилишга тайёр бўлишини англаб етдим. Шунинг учун ён дафтарга битилган ушбу сатрларни ҳақиқий юрт фидойисининг Ватанга қилган шахсий қасамёди деб қабул қилдим.

P/S. Улуғбекнинг жанозаси куни Бўрибосар одамларга қўшилиб қабристонга борди. Дафн маросимидан кейин ҳали совиб улгурмаган қабрга кўксини берганча кўзидан тинимсиз ёш оқаётган Бўрибосарни ўша кундан кейин ҳеч ким кўрмади...

СУД ҲОКИМИЯТИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШ

Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш шароитида коррупцияга қарши курашиш давлатимиз сиёсатининг асосий йўналишларидан бирига айланди. Коррупцияга оид жиноятларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлаш ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар зиммасига катта масъулият юклайди.

Ҳар қайси давлатнинг ривожланиши замирида ҳоҳ у иқтисодий, ҳоҳ сиёсий бўлсин, ушбу давлатдаги жиноятчиликка қарши кураш борасида олиб борилаётган ишларнинг ҳолати, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ҳамда коррупцияга қарши кураш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар, жамиятда коррупцияга мурасасиз муносабатни шакллантириш билан боғлиқ давлатнинг сиёсати ётади.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда коррупцияга қарши кураш соҳасида бир қатор муҳим норматив ҳужжатлар ва дастурлар қабул қилиниб, уларнинг ижроси бўйича кенг қамровли ишлар амалга оширилиб келинмоқда.

Жумладан, коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини оширишда Янги Ўзбекистон ислохотларининг асосий ҳужжати ҳисобланган Ҳаракатлар стратегияси ва 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясининг аҳамияти катта ҳисобланади. Ушбу тарихий ҳужжатларда коррупцияга мойил соҳа ва тармоқларни аниқлаш, коррупциявий омилларни бартараф этиш тизимининг самарадорлигини ошириш, жамиятда коррупцияга нисбатан мурасасиз муносабатни шакллантириш ҳамда давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг фаолияти устидан самарали суд назоратини ўрнатиш ва фуқаро, тадбиркорлик субъектларининг одил судловга эришиш даражасини ошириш асосий вазифалардан этиб белгиланган. Шунга қарамай суд тизимида ҳам баъзи бир ўз касбига номуносиб бўлган соҳа ходимларининг коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ёки жиноят содир қилиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан аниқланганлиги ва уларга нисбатан қатъий чоралар кўрилганлигининг гувоҳи бўлиб қоламиз.

Мазкур ҳолатларнинг мавжудлиги суд ҳокимиятининг мустақиллик принципи таъминланмаслигига, адолатли суд ишларини юритишга оид ҳуқуқларнинг бузилишига, судларнинг одил судлов фаолиятининг ҳолис ва одилона амалга оширилишига тўсқинлик қилади. Мазкур ҳолат эса

жамиятда суд тизимига бўлган ишончнинг амалда сусайишига олиб келади. Бундан ташқари, жамиятда мавжуд бўлган ҳар қандай иллатга қарши курашишда, аввало, унинг ҳуқуқий асослари етарлича шакллантирилиши ва такомиллаштирилиши зарур, шундагина кутилган натижага эришиш мумкин.

Давлатимиз раҳбари 2022 йил 20 декабрда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва халқига йўллаган Мурожаатномасида суд ҳокимиятига юксак ишонч билдириб, бир қатор ваколатларни берди. Шу билан бирга, «Янги Ўзбекистон – янги суд» тамойили доирасида ва 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида белгиланган вазифаларга мувофиқ, шунингдек, суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш, судлар фаолияти самарадорлиги ва одил судлов сифатини ошириш мақсадида 2023–2026 йилларга мўлжалланган суд тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқишнинг қисқа муддатли стратегияси ишлаб чиқилди. Мазкур ҳужжатда бир қатор вазифалардан ташқари судларда манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш ва коррупцияга қарши курашишни изчил давом эттириш, суд тизимини «коррупциясиз соҳа»га айлантириш чораларини кўриш бўйича асосий вазифалар белгилаб қўйилган.

Ҳозирги кунда суд ҳокимияти тизимида коррупция ҳолатларини келтириб чиқарувчи сабаб ва шарт-шароитларни чуқур ўрганиш ва таҳлил қилиш коррупцияга қарши курашиш ва унинг олдини олиш тизимини янада самарали механизмларини ишлаб чиқиш ва йўлга қўйишни талаб этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 майдаги фармони билан тасдиқланган «2019–2020 йилларда коррупцияга қарши курашиш Давлат дастури»нинг 16-бандида «суд тизимида коррупцияга қарши курашишнинг самарадорлигини ошириш бўйича зарур чора-тадбирларни қабул қилиш, шу жумладан, судьялар малака ҳайъатлари котибларининг ролини ошириш, уларга

коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашиш соҳасидаги фаолиятни амалга ошириш, судьялар малака ҳайъатлари котибларининг Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгашининг судьялар дахлсизлигини таъминлаш бўйича Суд инспекцияси билан самарали ҳамкорлик қилиши, шунингдек, уларнинг Кенгашга ҳисобдорлиги механизмларини яратиш, судьялар ва суд ходимлари ўртасида профилактик ва тушунтириш ишларини мунтазам равишда олиб бориш, одил судловни амалга ошириш фаолиятига аралашуш фактлари бўйича судьяларнинг Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгашининг Суд инспекциясига аноним тарзда мурожаат қилиш тартибини жорий этиш, коррупциянинг келиб чиқиш сабабларини тизимли ва чуқур таҳлил қилишни ва уларнинг олдини олишни таъминлаш» асосий ва долзарб масалалар сифатида қайд этилди.

Давлатимиз раҳбарининг 2021 йил 7 декабрдаги «Судьяларнинг чинакам мустақиллигини таъминлаш ҳамда суд тизимида коррупциянинг олдини олиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони мазкур йўналишдаги тарихий ҳужжат сифатида қабул қилинди. Мазкур фармон билан суд ҳокимияти мустақиллигини янада кучайтириш, судьялар дахлсизлигини таъминлаш ҳамда тизимда коррупциянинг олдини олиш бўйича чора-тадбирлар режаси тасдиқланди. Чора-тадбирлар режасига мувофиқ, илк бор судьялик лавозимларига номзодларни танлаш ва тайинлаш жараёнларининг ошкоралиги ва очиқлигини таъминлаш мақсадида фаолиятга замонавий ахборот технологияларини кенг жорий қилиш, илк бор янги ваколат муддатига ёки бошқа судьялик лавозимига тайинлаш бўйича суҳбатда бериладиган саволларни автоматлаштирилган тизим ёрдамида танлашни, шунингдек, суҳбат жараёнини бошқа номзодлар монитор орқали кузатиб туриш имкониятини йўлга қўйиш, судьялик лавозимларига номзодларни танлаш ва тайинлаш жараёнларини Кенгаш веб-сайти орқали онлайн ёритиб бориш, судьялик лавозимларига номзодлар ва

судьяларнинг касбга муносиблигини баҳолашга кўмаклашувчи психологик тест тизимини жорий этишга оид механизмлар ишлаб чиқилди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Суд органлари фаолиятини молиялаштириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони билан 2021 йилдан бошлаб Конституциявий суд, Судьялар олий кенгаши, Олий суд, қўйи судлар судьялари, Судьялар олий мактаби ва уларнинг аппарати ходимлари, Олий суд ҳузуридаги Судлар фаолиятини таъминлаш департаменти ва унинг ҳудудий бўлимлари ходимларининг иш ҳақлари ва қўшимча тўловлари тўлиқлигича Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштирилиши назарда тутилди. Ушбу фармон асосида суд органлари ходимларининг иш ҳақлари оширилганлиги коррупция ҳолатларининг олдини олишда, судьяларнинг одил судлов фаолиятини амалга оширишларига реал шароитлар яратилишида муҳим аҳамиятга эга бўлди. Чунки илгари суд органлари ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг 70 фоиздан ортиғи суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан тўлаб келинган бўлиб, бу тартиб судьяларнинг ҳақиқий мустақиллигини таъминлаш борасидаги халқаро стандартларга мос келмас ва замонавий талабларга мувофиқ, суд тизимининг мустақкам моддий-техник базасини шакллантириш имкониятини бермас эди.

Умуман олганда, суд тизимида манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш ва коррупцияга қарши кураш борасида миллий-ҳуқуқий қонунчилик асосларининг халқаро стандартлар ва илғор хорижий тажриба асосида янада такомиллаштириб борилиши, мамлакатимизда одил судлов фаолиятини, шунингдек, унга бўлган ҳуқуқларнинг амалда таъминланишига ҳамда жамиятда суд ҳокимиятига бўлган ишончнинг янада ортишига шароит яратади.

Отабек ЖУМАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Ҳарбий судининг судьяси

ҲАРБИЙ

Қуролли Кучлар шахсий таркибини Ватанга муҳаббат, ҳарбий бурчга садоқат, эл-юрт ҳимояси учун масъулият, давлат ва ҳарбий мулкни асраб-авайлаш руҳида тарбиялашда ҳарбий маросимларнинг алоҳида ўрни бор.

Маънавият асосий тушунчалар изоҳли луғатида мазкур тушунчага қуйидагича таъриф берилган: маросим (араб. – урф-одатлар, удум) – расм-русум, аънаога айланган намоиш; шахс, гуруҳ ва жамият ҳаётидаги муҳим ҳодисаларни нишонлаш шакли. Унинг диний, фуқаролик, этник, сиёсий-дипломатик сингари асосий турлари фарқланади ва кўпинча бир-бири билан қўшилиб кетади. Булар орасида ҳарбий хизматчилар учун энг аҳамиятлиси ҳарбий маросимлардир.

Ҳарбий маросимлар – авлоддан авлодга ўтадиган, шартли ва рамзий ҳаракатлар шаклида амалга ошириладиган, биринчи навбатда, урф-одатлар ва жамоатчилик фикри, кейин эса қонунлар билан қатъий тартибга солинадиган аънаоларнинг тарихан шаклланган, барқарор тури. У халқ ва армия ҳаётидаги энг муҳим воқеалар билан боғлиқ бўлган аънаоларнинг ички маъносини, мазмунини ифодалайди. Бошқача қилиб айтганда, кундалик ишларда, байрам тантаналарида, ҳарбий хизматнинг муҳим жабҳаларида амалга оширилади.

Юрт посбонларининг ҳарбий, тантанали ва мотам маросимлари пайтидаги хулқ-атворининг тарихан шаклланган кўринишлари ҳарбий аънаоларни мустаҳкамлаш ва оммалаштиришга хизмат қилади. Ҳарбий маросимларга хос бўлган асосий хусусиятлар ҳиссий таъсир, тантанали кўтаринкилик, гўзаллик ва улғуворликдир. Бу одамларга зарур кайфият, ҳиссий ва психологик таъсир кўрсатадиган ўзига хос оммавий театрлаштирилган томошадир. Ҳарбий урф-одатлар ёрдамида ўтмиш ва ҳозирги кун ўртасида боғлиқлик ўрнатилади, кекса авлод ўзининг амалий тажрибаси, қарашлари ва ғоялари, хатти-ҳаракатлар меъёрлари, ҳис-туйғуларини ёш авлодга ўтказилади. Ҳарбий маросимлар юрт ҳимоячиларининг юксак ватанпарварлик фазилатларини шакллантирувчи муҳим воситалардан биридир.

Ўзбекистон Қуролли Кучларида ҳарбий маросимлар миллий ва халқ маросимлари асосида вужудга келган. Дастлаб бу фақат алоҳида элементлар – жанговар ўйинлар, жанговар рақслар, ҳарбий юришларни тайёрлаш пайтида, шунингдек, жанглардан қайтган аскарларни кўтиб олишда ижро этилган қўшиқлар кўринишида мавжуд бўлган. Ҳарбий фаолиятнинг маросим томони ҳарбий хизматга яхшироқ тайёргарлик кўриш, жанговар усулларни такрорлаш, уларни фарқлаш, жангчиларнинг кайфиятига таъсир этиш, ғалабага бўлган ишончини таъминлаш билан боғлиқ бўлган.

Маросимлар кўп жиҳатдан армиянинг маънавиятини сақлашга, қўшинларда жанговар ва психологик тайёргарликни, тарбиявий ишларни таъсирчан ташкил этишга ёрдам беради. Ватанимизни ҳар қандай ташқи ва

ички душманлардан асраш ва ҳимоя қилиш зарурлиги ҳақидаги ғояларни тарғиб қилиш воситаларидан бири бўлиб хизмат қилади. Тарихан шаклланган ҳарбий маросимлардан моҳирона фойдаланиш Қуролли Кучлар нуфузини оширади. Тарихга маросимлар орқали кириш бугунги кунда жуда зарур. Қуролли Кучларимизнинг тарихий тажрибасида, жангчиларнинг олдинги авлодлари мерос қилиб қолдирган аънаоларда жамиятнинг маънавий юксалишига ёрдам берадиган таянч нуқталарни топиш мумкин. Тарихий тажриба Қуролли Кучларнинг шон-шухрати, буюклигини юксалтиради. Янги Ўзбекистонни яратиш жараёни давом этаётган, армиянинг жанговар қобилияти юксалаётган шароитда ҳарбий маросимларнинг аънавий мазмуни Ватан ҳимоячилари учун маънавий асослардан бири бўлиб хизмат қилади. Улар ёш авлод олдида ҳарбий хизмат нуфузини янада оширади, пировардида мамлакатимизда фидойий инсонлар сонининг сезиларли даражада кўпайишига олиб келади.

Жамиятда, хусусан, Қуролли Кучларда тарбия жараёнининг муҳим омилларидан бири ҳисобланган ҳарбий маросимлар ахлоқий қадриятларни етказишнинг самарали воситаси ва ҳарбий хизматчиларнинг онги, ҳис-туйғулари ва иродасига таъсир қилишнинг мураккаб шаклидир. Ҳарбий маросимларни ўтказишда миллий армиямиз жанговар йўлининг тимсоли бўлган барча ҳарбий жасорат рамзлари, нишонлар кенг даражада қўлланилади, бу эса ҳарбий хизматчиларнинг уларга нисбатан тегишли ҳиссий ва қадрли муносабатини ривожлантиришга ёрдам беради. Маросимларда қўлланиладиган белги ва нишонларнинг ғоявий маъноси жангчилар онгида зарур ижтимоий хулқ-атвор дастури сифатида талқин этилади. Маросимлар ҳарбий хизматчининг барча хизмат фаолияти асосини ташкил этувчи ҳаракатлар ва усулларни ўз ичига олади. Маросимлар бунёдкор ғоялар ва муносабатларга асосланиб, ҳарбий хизматчиларда ҳар қандай ҳарбий мутахассислик учун зарур бўлган ҳарбий ва ахлоқий фазилатларни шакллантиришга ёрдам беради.

Ҳарбий урф-одатлар тарихига мурожаат қилиш уларни қўллаш амалиётини ривожлантириш ва такомиллаштириш Янги Ўзбекистон армиясининг жорий ислохоти давомида ижобий таъсир кўрсатади. Маросимларнинг мазмун-моҳияти ва асосий белгиларини геосиёсий, халқаро, ҳарбий ва ички омилларни ҳисобга олган ҳолда муайян тарихий вазият билан боғлаб кўриб чиқиш керак. Ўзбекистон армиясининг ҳарбий маросимлари миллий, диний ва хорижий ҳарбий маросимлар тизимлари билан узвий боғлиқ.

Ҳарбий маросимлар улкан таъсир кучига эга бўлиб, ҳарбий хизматчиларнинг қаҳрамонона ўтмишида

МАРОСИМЛАР ОМИЛИ

фаол иштирок этади, ватанпарварлик туйғусини уйғотади, хушёрлик ва жанговар шайликни оширади. Улар ҳарбий хизматчиларга бутун хизмати давомида ҳамроҳлик қилади. Ҳар бир маросим эстетик қонуният асосида ташкил этилган ўзига хос ҳодисадир. Теран маънога тўла, Ватан шаъни йўлидаги буюк ишлар билан ифодаланган ҳар бир маросимнинг қатъий мақсадга мувофиқлиги, жозибаси бор. Ҳарбий маросимларни ўтказиш тартиби низоми, қўлланмалар ва кўрсатмаларда мустаҳкамланган.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг Умумҳарбий низомида мустаҳкамланган асосий ҳарбий маросимларга қуйидагилар киради:

Ватанга қасамёд;
ҳарбий қисмларга жанговар байроқ ва ёрлиқларни тақдим этиш;
ҳарбий қисмнинг жанговар байроғини олиб кириш;
шахсий таркибга қурол-яроғ, ҳарбий техника ва ўқотар қуролларни топшириш;
жанговар навбатчиликни ўташга киришиш;
тарқатиш ва қоровулларни алмаштириш;
ҳарбий парадлар;
ҳарбийча саломлашиш;
ҳарбий қисмларнинг йиллик байрамлари;
ёш ҳарбий хизматчиларни қабул қилиш ва бўлинмаларга тақсимлаш;
ҳарбий хизматчиларни кузатиш маросими.

Ҳарбий хизматчиларни ўз ҳарбий қисми, бўлинмаси, ҳарбий касби билан фахрланиш ва ғурурланиш, ҳарбий биродарлик, ўзаро ёрдам, ҳамжиҳатлик руҳида тарбиялаш, уларда умумий мақсадга эришиш учун шахсий масъулият, ҳарбий қисм аънаоларига, жанговар байроғига содиқлик ҳиссини мустаҳкамлаш, ҳарбий қисм обрўсини юксалтириш, жанговар шайликни оширишга интилишга қаратилган муҳим маросимлардан бири ҳарбий қисмларнинг йиллик байрамлари ҳисобланади.

Ҳарбий қисмнинг ҳар йилги байрамлари ҳарбий қисмга тааллуқли бўлган маросим бўлиб, ҳарбий хизматчиларни Ватанга фидойилик, ҳарбий бурчга, жанговар аънаоларга содиқлик руҳида тарбиялаш мақсадларида ўтказилади. Уни ўтказиш санаси Қуролли Кучлар турунинг қўмондони, қўшин тури ёки махсус қўшин бошлиғи томонидан белгиланади, улар:

ҳарбий қисм ташкил этилган кун;
ҳарбий қисмга жанговар байроқ топширилган кун;
ҳарбий қисм орден билан тақдирланган кун;
ҳарбий қисмга фахрий номланиш берилган кун;
ҳарбий қисмнинг жанговар навбатчилик ўрни эгалланган биринчи кун.

Ҳарбий маросимларнинг тарбиявий таъсири уларни ўтказишнинг тантаналилиги, ҳиссиётли ва улғуворлиги билан кучаяди, бу нафақат аънаоларга риоя қилиш зарурлигини исботлайди, балки ҳарбий хизматчиларни бурчга виждонан муносабатда бўлишга ундайди. Маросимлар ўзига хос ижтимоий ҳодиса ва муносабатларнинг алоҳида шакли бўлиб, авлоддан авлодга ўтадиган одамлар ўртасидаги хатти-ҳаракатлар, одатлар, тамойиллар ва муносабатлар

меъёрларида намоён бўлади. Уларда ҳарбий хизматчиларнинг маънавий ва жанговар фазилатлари, хизматда ва жангда ўзини тутиш қоидалари, давлат манфаатларини ҳимоя қилиш зарурати акс эттирилган. Бу буюк аждодларимиз ҳарбий меросининг таркибий қисми бўлиб, улар ёш авлодга қийин ва мураккаб вазиятларда тўғри хатти-ҳаракат йўналишини танлашга имкон берадиган маънавий ва ахлоқий кўрсатмалардир.

Ватан ҳимоячиларининг бой тажрибаси шунини кўрсатадики, аънао ва маросимлар ҳарбий хизматчиларда ўз ҳарбий бурчини имкон қадар аъло даражада бажариш, кекса авлодлар шон-шухратига муносиб бўлиш истагини мустаҳкамлайди. Ҳарбий маросимлар ўтказилаётган тадбирлар кенг миқёслилик, тантанаворлик, уюшқоқлик каби хусусиятларга эга. Ташқаридан қараганда, ҳарбий маросимни худди театрлаштирилган томоша сифатида тасаввур қилиш мумкин. Санъатнинг бошқа турлари сингари ҳарбий маросимлар ҳам ижросининг бир-бирига мослиги, нафосати билан ажралиб туради.

Ҳарбий маросимларнинг кўпчилиги билимларни ошириш, ишонтириш ва таъсирчанлик хусусиятига эга бўлиб, кўп асрлик аънаоларга асосланади. Буюк аждодларимиздан мерос бўлиб келаётган шонли маросимлар ҳарбий хизматчиларнинг миллий ва жанговар руҳини юксалтириш, уларни Ватанга садоқат, ҳарбий бурчга содиқлик, фидойилик, мардлик руҳида тарбиялашнинг бой манбаи бўлиб қолмоқда.

Ҳарбий хизматчиларни ҳарбий маросимлар орқали миллий қадриятлар ва аънаолар асосида ватанпарварлик руҳида тарбиялаш узлуксиз ва аниқ мақсадга йўналтирилган жараёндир. Ушбу жараёнда давлат ва жамоат ташкилотлари, мансабдор шахсларнинг юрт ҳимоячиси шахсини ривожлантиришдаги ўрни ва фаолияти жуда муҳим. Чунки миллий армия нафақат малакали ҳарбий хизматчиларни, балки фуқароларни ватанпарвар этиб тарбиялаш мактабидир.

Подполковник Акрамжон ШОҲАКИМОВ,
Қуролли Кучлар академияси катта ўқитувчиси,
фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори.
Ихволдин МАҲМУДОВ,
Ҳарбий мерос ва замонавий тадқиқотлар институти катта илмий ходими, доцент

Офатдан олдин шуҳрату ҳурмат келур,
 Дунё шунақа: сув устида бўлур хас.
 Вақт порлоқлик ва улуғликни ўлдирар,
 Текисланиб тенг бўлар минораю ўзан.
 Майли, боймизу, муҳташамдамиз ҳозир,
 Лек сокинлик соати эшик қоқар.
 Бир пиёла май асрларга сайр этар,
 Жаранглаб туриб, муздай қотар тор.
 Мен малика эдим, подшоҳ эркаси.
 Энди-чи, кўчманчи ўрда ўтову хазинаси.
 Тентирайман уйсиз, ёлғиз тунда.
 Севинчу ўкинч ёнма-ён менда,
 Ёлғонлар ҳам ҳукмрон бу қадим ерда,
 Мисоллар бисёр қайдан изласанг анда.
 Мозийда қуйлаган қўшиқларимни менинг
 Сургун аёлнинг кўнгли доим безовта.

«ҚАДИМГИ ТУРКЛАР»

кўринади. Қутайбанинг Марказий Осиёга қонли юришларини оқлайдиган тоифа ҳам орамизда топилади. Бунинг учун ижтимоий тармоқларнинг ўзбек сегментини бирмунча кузатиш ҳам етарли.

Йўқ, туркийларнинг исломга қадар ҳам шаън-шавкатли тарихи бор! Улуғ шоир (у шоира деган сўзни тан олмасди, битта сўз, яъни шоир бор, дерди) Анна Ахматованинг фарзанди Лев Николаевич Гумелёвнинг «Қадимги турклар» асари ана шу тарихий ҳақиқатни юзага чиқарганлиги билан қимматлидир. Асар «Турк хоқонлари тарихини Хитой, Эрон, Олд Осиё, Европа тарихи билан боғлаб ўрганишда ҳамда уларни боғлаб турувчи ипларни илмий жиҳатдан асослаб кўрсата олиши билан жуда катта аҳамиятга сазовордир».

Эътиборли томони шундаки, таржимонлар томонидан ёзилган сўзбошида асарнинг айрим камчиликлари ҳам илмий асосга кўра кўрсатиб ўтилган.

Тарих жуда ғаройиб нарсаси. Ибрат олиш керак бўлган воқеалар, фожиалар жуда кўп. Аммо... Бугун қардош қўшниларимизда ҳам ёлғон тарих, бўрттирилган тадқиқотлар урчигандан урчиди. Ялангтўш Баҳодирнинг қозоқ эканлиги, тожик миллатининг дунё бўйлаб бир неча ўн миллиондан ошиб кетган сони... Буларни асл тарихчилар тан олмасликлари табиий, бироқ бу каби чучмал, ҳақиқатдан йироқ «илмий тадқиқот»лар ижтимоий тармоқларда омма эътиборига ҳавола қилинаётганлиги ачинарлидир.

Эҳтимол, буларни майда-чўйда нарсалар, эътиборга арзимаиди, деб ўйларсиз. Яқдил бўлишимиз, аҳиллик, бир-биримизни англаш ҳар қачонгидан ҳам муҳим бўлган айтилган бу каби «тадқиқотлар» адолат, холислик йўлига тўғаноқ бўлади. «Қадимги турклар»да бунга ёрқин мисол бор.

Ўқиймиз: «Жанубга кўчиб келган уйғурлар хитойлар билан чиқишиб кета олмадилар. Гарчи уларнинг идора этилиш шарт-шароити анча яхши йўлга қўйилган бўлса ҳам, хитой амалдорлари томонидан содир этиладиган ўзбошимчалик ва ғалваларнинг йўли тўсилмаган эди. Бундай ҳол юз берса, уйғурлар жавоб қайтарар ва оқибатда, муносабатларда шахсий ғаразлар пайдо бўлар эди.

Ван Гюн-чо деган кимса уйғурлар бошчиси Чэн-цзун билан жанжаллашиб қолади. Шундан кейин бу хитойлик кимса Хэси ҳокими лавозимида кўтарилади ва шаклан қонунга мос равишда уйғурларни сиқа бошлайди. Уйғурлар шикоят ёзишади, ҳоким эса пойтахтга, Чэн-цзун мустақил

бўлмоқчи, деб жавоб юборади. Устаси фаранг қоғозбоз томонидан тўқилган ёлғон соддадил кўчманчи ҳақиқатидан кўра ишончлироқ бўлиб кўринади. Чэн-цзун сургун қилинади, уйғурлар ҳайрон бўлиб қолаверишади».

Бу воқеалар бугунги кунда эмас, олис мозийда, саккизинчи юз йилликда юз берди. Булар ҳақида батафсил маълумотлар берилиши давлатларнинг парчаланишига сабаб бўлган омилларни кўрсатишдир.

Яна ўқиймиз: «Биз бу воқеани батафсил баён қилишимиздан мақсад, Тан империясининг давлат тизими тобора бачканалашиб, ёмонлашиб боргани ҳақида тасаввур туғдиришдир. Хитойлар ва кўчманчилар умумий бир тил тополмай қийналди, бир-бирига жуда керак бўлганида ҳам чиқиша олмади, чунки уларнинг руҳияти бошқа-бошқа эди.

Тўқнашувлар онгсиз равишда, турмуш икир-чикирларидан чиқар эди, шунга қарамай бу охир-оқибатда Тан империясини қулатди. Хўшу ўз халқи билан Хэсидан чекинди ва шимол томон юриб, туркларга бўйинсунди».

Эътиборли томони шундаки, олим ўз асарида бу каби мисолларни бир неча ўринларда келтиради.

Қадимги турклар тарихи, ҳадсиз-ҳудудсиз кенгликлар... У аввал бошидан ҳам мукамал эди.

Азиз ўқувчи, сиз Кул тегин ёдгорликлари, Ўрхўн битиклари ҳақида ҳеч бўлмаганда эшитгансиз. Китобда уч битик – Кул тегин, Тўнйўқуқ, Ўнгин битиктошлари ҳақида кенг қамровли ва қизиқарли маълумотлар берилган. Тарихий асардан парча келтириш ўта мураккаб. Чунки парчалар билан бутун бир аср ёки давлатчилик тарихини англатиб бўлмайди. Ўзингиз ўқишингиз керак. Тарих – буюк муаллим.

«Қадимги турклар»дан ўқиймиз:

«Ҳар учала битикда турк жамиятининг кенг қатламларига мурожаат қилинади. Бу мурожаатлар мақсади ниқобланган, чалкаштирилган эмас, балки очиқ-ойдин – халқни ишонтиришга интилган. Демак, битиклар бу – ташвиқот. Ташвиқот бўлгач, тарихий воқеалар ёппасига эмас, танлаб берилади. Энг муҳими, айтилган «Таншу»да ҳам ўша воқеалар жараёни баён этилади. «Таншу» орқали текшириб кўриб биламизки, ҳодисалар асосан тўғри баён этилган, лекин бироз қисқароқ. Бунини тушуниш мумкин, зеро, ташвиқот, тарғибот ҳужжатларида холислик, бетарафлик ноўрингина эмас, ҳатто мутлақо мумкин эмас. Мана шундай жанр мавжудлигининг ўзи Сўз қуввати, Сўз қудрати туркларда қадрланганлиги, у ҳақиқий қудрат ҳисобланганлигига қаноат ҳосил қилдира олади. Демакки, уларда ривож топган жамият бор эди ва бу жамиятда ижтимоий фикр шаклланиб улгурган эди».

Эҳтимол, ўқувчилар учун ўринсиздек туюлар, бироқ китобда Сўз шарафланиши бугун босма оммавий ахборот воситалари ҳақида айрим «ақлли»ларнинг башорати нақадар ўринсиз эканлигига мени яна бир бор ишонтирди. Газета ҳам СЎЗдир! У бугунги мураккаб вазиятларни енгиб ўтишига ишонаман. Бунга мени «Қадимги турклар» яна бир бор ишонтирди.

Сўзимизни асарнинг кириш қисмидан парча билан якунлаймиз.

Ўқиймиз: «Аммо турк номи йўқолиб кетмади. Йўқолиб кетмадигина эмас, аксинча Осиёнинг ярмига тарқалди. Араблар Сўғддан шимолдаги жангари кўчманчиларнинг барчасини турк деб атай бошладилар, улар эса бу номни эътирозсиз қабул қилдилар. Зотан, турк номининг дастлабки эгалари ер юзидан йўқолиб кетмасидан бурун барча дашт қавмлари учун жасорат ва қаҳрамонликнинг бир намунаси бўлиб қолган эдилар».

Ҳузурли мутолаалар тилаги билан

Инобат ИБРОҲИМОВА

Бу сатрлар шарқшунос олим Лев Николаевич Гумелёвнинг (1912–1992) «Қадимги турклар» китобининг «Ашина ва Суй» бобида келтирилган. Чжоу хонадонидан келиб чиққан маликанинг мактуби қариндошларини хоинларча қириб ташлаган императорга нафратини англатади.

Мазкур мактуб ёзилганидан берига ҳам неча юз йиллар кечди. Унинг неча, нима мақсадда ёзилганига эмас, шунчаки ўзига эътибор беришингизни истардим. «Қадимги турклар» – шарқшунос олимнинг бир неча йиллик меҳнатлари маҳсули. Асли эътиборимиздан четда қолиши керак бўлган маълумотнинг ўзи йўқ бу ерда. Аммо юқоридаги мактуб ўтган асрлар талотумига ҳам баҳо бергандек. «Вақт порлоқлик ва улуғликни ўлдирар...» Вақтдан устун, вақтдан ўзғури борми?!

«Қадимги турклар» 2007 йилда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриётида нашрдан чиқарилган. Қимматли асарни ўзбек адабий тилига Бахтиёр Ўрдабекли, Абдуқаюм Айритомий чевирган. Тарихий асарнинг ўқилиши, тушунилиши ўқувчига мураккаблик туғдирмайди. Чунки етарли даражада изоҳлар берилган.

Бугун туркийларнинг исломга қадар бўлган тарихига қизиқиш сусайгандек

УНУТИЛМАС УЧРАШУВ

Умрни икки эшик орасига қиёслашади. Бу эшиклар орасида кимлардир жуда узоқ яшаса-да, ўзидан бирор из, яхши ном қолдирмай ўтиб кетади. Баъзилар аксинча, қисқагина умри билан мангуликка дахлдор ишларни амалга оширади. Отам ҳарбий учувчи майор Абдикарим Ҳамроев ҳам қисқа умр кўрган бўлса-да, чин инсоний фазилатларини кўрсатишга улгурган. Хизмат вазифасини бажариш вақтида авиаҳалокат натижасида бу ёруғ оламни тарк этганида у киши 31 ёшда эди.

Мана, қўлимда отамдан хотира бўлиб қолган фотосуратлар. Улар отажонимнинг қисқа, илло жасоратга бой ҳаёт йўли, қисмати ҳақида ҳикоя қилади. Бирида мен ва синглим унинг ёнида бахтдан масрур эканлигимиз кўринса, иккинчисида мудофаа вазири унинг кўксига «Шон-шараф» орденини тақаётгани тасвирланган. Навбатда-гисида эса отам бошқараётган «пўлат куш» парвози муҳрланган.

Мамлакатимиз мустақиллиги мустақамланиб боргани сари унинг жасур, фидойи ўғлони бўлган отажонимнинг ҳам лавозими, ҳарбий унвони юқорилаган. У том маънода мустақиллик фидойиси эканлигини амалда кўрсата олган. Ватан олдидаги хизматлари учун II даражали «Шон-шараф» ордени, «Жасорат» медали ва бир қанча фахрий ёрликлар, вафотидан кейин эсдалик нишонлари билан тақдирланган. «Мард ўғлонлар номи барҳаёт» номли китобда отамнинг шарафли ҳаёт йўли ҳақида ҳикоя қилинади.

Мана, йигирма уч йилдирки, оиламиз ҳукуматимиз ва Мудофаа ва-

зирлигининг доимий эътибор ва ғамхўрлигида. Ҳар бир байрамда Мудофаа вазирлиги, Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлиги, Тошкент шаҳри мудофаа ишлари бошқармаси вакиллари ҳонадонимизга ташриф буюришади. Совға-саломлар ўз йўлига, асосийси, отажонимни ёд этиб келишганининг ўзи юракка қувват беради, кўнглимизни тоғдек кўтаради. Шу эътибор туфайли ҳамда Ватан ўз қаҳрамонларини ҳеч қачон унутмаслигини кўриб улғайганим боис бугун Ватан ҳимоячиси деган шарафли касб эгаси бўлиб, Тошкент вилоятида жойлашган ҳарбий қисмларнинг бирида хизмат қилиб келмоқдаман. Касбимдан фахрланаман. Отамга муносиб фарзанд бўлишга, руҳини шод этишга интиламан.

Шу йилнинг 13 март куни ҳаётимдаги энг унутилмас, ҳаяжонга бой кун бўлди, десам, ҳеч муболаға бўлмайди. Чунки Президентимиз «Ватан ҳимояси ва эл-юртимиз тинчлиги йўлида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар ва ходимлар оила аъзоларини ижтимоий қўллаб-қувватлашни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони имзолади ҳамда Термиз шаҳрида жойлашган Ёш чегарачилар ҳарбий академик лицейида хизмат бурчини бажариш вақтида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари билан учрашди.

Президентимизнинг «Жасур фарзандларимизни орамизда йўқ дейишга тилим бормайди. Улар барҳаёт ва ота-оналари, фарзандлари ва Бош Қўмондон учун ҳар вақт яшайди», деган меҳрга тўла, самимий сўзларини катта ҳаяжон билан тингладим. Залда ўтирганларнинг кўз ёшларига гувоҳ бўлдим. «Юрт учун жонини фидо қилган жасур ўғлонларимиз, довурак, фидойи фарзандларни дунёга келтирган, уларни ҳақиқий ватанпарвар инсон этиб тарбиялаган сизлар каби ота-оналарга, ҳарбийларимизнинг садоқатли умр йўлдошларига, уларнинг фарзандларига ўз номидан, халқимиз номидан яна бир бор чуқур миннатдорлик билдирмоқчиман», деганида инсон қадри улуғланадиган шу юрт фарзанди эканлигимдан кўксим ғурурга тўлди.

30 апрель куни оила аъзоларим билан мамлакатимиздаги муҳим сиёсий жараён – референдумда иштирок этдим. Янгиланаётган Конституциямизни қўллаб-қувватлаб, келажагимиз учун овоз бердим.

Мақсадим – отамга муносиб фарзанд бўлиб, Ватан ҳимояси йўлида сидқидилдан хизмат қилиши.

Ўзбекистон Республикасига, Президентига ва халқига садоқат билан хизмат қиламан!

Майор Анвар ҲАМРОЕВ

✓ TA'LIM

КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИК СИФАТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Мамлакатимизда барқарор ижтимоий, иқтисодий, маданий ва сиёсий ҳаётни таъминлашда аҳолининг тинч-осуда ҳаёт кечириши учун барча имкониятларни яратиш ва шу аснода ижтимоий-сиёсий аҳамиятга эга бўлган барқарорликни сақлаш долзарб стратегик масалалардан бири ҳисобланади. Миллий армиямиз сафларида юқори интеллектуал салоҳиятли, ўз касбига садоқатли, ватанпарвар ва фидойи ҳарбий хизматчиларни тарбиялаш Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилишнинг энг муҳим шартидир.

Шу нуқтаи назарда бугунги кунда олий ҳарбий таълим муассасаси профессор-ўқитувчиларининг касбий ва педагогик компетенцияси, бўлғуси ёш офицерларни тайёрлаш, уларни ҳарбий-профессионал даражага етказиш учун билим, малака, кўникма ва амалиётни ўргатиш билан чамбарчас боғлиқ.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар бевосита ўзлуксиз таълим тизими билан алоқадор. Ҳозирги пайтда юқори малакали, мустақил фикрлайдиган, рақобатбардош мутахассислар тайёрлаш бўйича муҳим аҳамиятга эга бўлган ишлар олиб борилмоқда. Ҳарбий таълимда курсантларнинг танлаган ихтисосликлари бўйича билим, кўникма ва малакаларини шакллантириш, мустақил равишда билим олишга ва амалий фаолиятга ўргатилиши таъминланиши керак. Бу эса олий ҳарбий таълим муассасаси профессор-ўқитувчиларидан курсантларга ўқув фаолиятида ижодий ёндашишни ривожлантириш йўллари, технологиялари ва усулларини қидириб топишлари талабини қўяди.

Ҳарбий хизмат давомида ўз бўйсунувчиларини Ватанимизнинг муносиб ҳимоячиси қилиб тарбиялашда офицер, сержант зиммасига жуда катта масъулият юклатилади. У ўз бўйсунувчиларига

нафақат ҳарбий фанлар бўйича сабоқ беради, малакали ҳарбий мутахассис даражасига кўтаради, балки уларнинг инсон сифатида янада камол топишига ҳиссасини қўшади. Шу сабабли офицер ва сержантдан ўз ҳарбий мутахассислигидан чуқур билим, малака ва кўникмаларга эга бўлиши билан бирга, педагогика, психология, фалсафа ва бошқа ижтимоий фанлардан ҳам ҳар тарафлама билимга, тушунишга ҳамда кенг дунёқарашга эга бўлиши талаб этилади.

Тадқиқот методологияси. Ҳарбий педагог кадрларнинг касбий компетентлигини ривожлантириш орқали олий ҳарбий таълим муассасалари фаолиятининг сифати ва рақобатбардошлигини таъминлашга бўлган эҳтиёж янада кучаймоқда. Шу боисдан ҳам мамлакатимизда олий ҳарбий таълим сифатини ошириш, ҳарбий кадрлар тайёрлаш тизимини фан ва технологиялар тараққиётининг устувор йўналишлари билан интеграциялашувини таъминлаш жараёнларида ҳарбий педагог кадрлар касбий компетентлигини ўзлуксиз ривожлантириш масаласига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Бунда ҳарбий педагог кадрларнинг ижодий салоҳияти, касбий компетентлиги ва ижодий креативлигини ривожлантириш, малака оширишнинг инновацион шакллари орқали

ўқитишнинг интегратив-дифференциал методикаларини яратиш ва ҳарбий касбий компетентликни баҳолаш мазмунини такомиллаштириш бўйича ҳарбий-илмий тадқиқотлар олиб бориш муҳим аҳамият касб этади.

Таълим тўғрисидаги қонун ва Олий таълим тизимини ривожлантириш концепцияси талаблари асосида маънавий етук, эркин фикрлайдиган рақобатбардош кадрлар тайёрлашда олий ҳарбий таълим муассасалари талабаларини мустақил ишлашга йўналтириш ва уларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш масаласи таълим тизимини ислоҳ қилишдаги асосий вазифалардан қилиб қўйилганлиги ҳам бежиз эмас.

Олий таълим муассасаси сифатига таъсир этувчи омиллар ва жараёнларга оид олинган маълумотлар асосида объективий аввалдан белгиланган мезон, нусха ёки намуна, меъёрга мос келиши ёхуд бирор субъект учун аҳамиятлилиги даражаси аниқланади. Олий таълим муассасаси ва нодавлат олий таълим муассасаларида таълим сифатига тегишли бўлган муҳим ва глобал муаммолар таълим стандартлари ва сифати даражаси, унинг бошқалар томонидан тан олиниши, ўзаро интеграциялашув кабиларда кўринади. Таълим сифатини оширишда профессор-ўқитувчилар ижтимоий фаоллигига таъсир этувчи омиллар, яъни уларнинг фаолият компетенцияларини баҳолаш, малакаларини ошириш ва рағбатлантириш билан боғлиқ муаммолар ечими ҳам алоҳида ўрин эгаллайди.

Компетенциянинг ҳар бир тури билимлар, кўникмалар тўпламини ўз ичига олади. Педагогларда улар турли даражаларда намоён бўлади. Ўқитувчининг компетентлигини шакллантириш учун асосий нарсаси бу махсус касбий таълимдир. Келажақда амалиётда олинган билим ва

кўникмалар бошланғич компетенция даражасини тўлдиради. Ҳарбий олий таълим муассасаларида фаолият олиб бораётган профессор-ўқитувчилар ва курсант ўртасидаги ижтимоий, расмий, норасмий ва руҳий муносабатларнинг ижобий тарзда таъминланиши ва мунтазам равишда ривожланиб бориши ҳам таълим сифатини оширишда энг муҳим аҳамиятга эгадир.

Олий ҳарбий таълим муассасаларида фаолият олиб бораётган профессор-ўқитувчиларнинг танлаган соҳаси, касбининг табиати, жисмоний, илмий-ижодий қувватига ҳамда унинг руҳиятига мос келиши даражасини ўрганиб ва ютуқларини таҳлил қилиш асосида педагогик фаолиятлари ва касбий компетенцияларини тадқиқ қилиш орқали таълим сифатини ошириш бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш мақсадида 2022 йилда социологик тадқиқот ўтказилди.

Ўтказилган тадқиқот натижаларига кўра, олий ҳарбий таълим муассасаси профессор-ўқитувчилари томонидан энг кўп билдирилган таклифлар қуйидагилардан иборат бўлди:

1. Замоनावий Европа давлатлари ҳарбий таълим муассасалари ўқув дастурларини ўрганиш ва ҳарбий таълим муассасалари ўқув дастурларини янгитдан яратиш.

2. Йиллик ўқув юктамаларга қараб, профессор-ўқитувчиларни кўпайтириш ва уларнинг тажрибасига ҳам эътибор қаратиш зарурлиги.

3. Замоनावий педагогик, ахборот-коммуникация ва инновацион технологиялардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш мақсадга мувофиқ.

**Подполковник Ш. ЗАҲИДОВ,
Ҳарбий мерос ва замоनावий
тадқиқотлар институти
Социологик ва психологик
тадқиқотлар маркази бошлиғи**

БАЙРАМГА ЎХШАБ КЕТАДИГАН ТАДБИР

Мудофаа вазирлиги хотин-қизлар масалалари бўйича бошланғич ташкилотининг ҳисобот йиғилишига боришимиз айтилганида, ростки, одатдаги тадбирлардан бирида, деб жиддий эътибор ҳам берганим йўқ. Ҳарбий қисмга кириш жойида байрамонга кийинган уч-тўрт ҳарбий аёл-қизни кўрдик. Одатдагидан гавжум. Катта тараддуд борлиги сезилди. Ичкарига кирганимизда эса...

Қанақа байрам экан, деб иккиланиб қолдим. Ич-ичимдан хижолат ҳам тортдим: топшириқни нотўғри тушундимми? Расмий тадбирга ўхшамаяпти. Масъул офицердан қайта-қайта сўрадим. Янглишмабман. Ҳамма томон байрамонга безалибди. Кишини ҳайратга соладиган ҳунармандчилик кўргазмасига ҳам ўхшаб кетадиган безак ишларини ҳарбий хизматчиларнинг тадбиркор рафиқалари бажарибди.

Тадбирда Мудофаа вазирлиги тизими билан бирга яна бир нечта вазирликлар ва қўмиталарнинг хотин-қизлар масалалари бўйича етакчилари иштирок этди. Йиғилганларни Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг ўринбосари Ботир Эргашев, мудофаа вазирининг ўринбосари генерал-майор Ҳамдам Қаршиев, полковник Худоёр Қаландаров, Фурқат Жўрақулов қутлади.

«Мубина» қизалоқлар гуруҳининг «Дутор» рақси барчага аъло кайфият улашди.

Ҳарбий хизматчиларнинг «Жадидлар» маърифий дастури учун мудофаа вазирининг ўринбосари алоҳида миннатдорлик билдирди.

Ушбу тадбир Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари билан ишлашда кескин бурилиш босқичига қадам қўйганлигини намоён этди.

ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ БОЛАЛАРИ

Нимадан бошлашни билмаяпман. Ҳисобот тадбирлари маърузасиз кечиши мумкин эмас. Рақамлар, фоизлар, ундоқ қилинди, бундоқ қилинди, қилинажак ишлар... Аммо шунақа бўлмади!

Болаларга эътибор масаласида Мудофаа вазирлиги бошқаларга ибрат бўлишга арзийди. Мамлакатимизда болалар мактабгача таълим тизими билан юз фоиз қамраб олинган эмас. Ана шундай вазиятда ҳам ҳарбий хизматчиларнинг фарзандларига имтиёзли шароитлар яратилган. Ҳарбий оилаларнинг ўзига хослиги, ҳарбий хизматнинг масъулияти етарлича эътиборга олиниб, болаларни мактаб, мактабгача тарбия, ҳатто олий таълим муассасаларига ўқишга киришларига қадар имтиёзлар бор. Хизмат бурчини бажараётиб ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг фарзандларига яна алоҳида ғамхўрликлар мавжуд.

Ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари ва хотин-қизлар билан ишлаш бўйича етакчи мутахассис Гулрух Пармоновнинг маърузаси ана шуларга бағишланди. Маърузага илова

тарзида намоён этилган видеороликлар Андижон шаҳрида ҳарбий хизматчининг рафиқаси томонидан ташкиллаштирилган «Эртақлар мамлақати» уй-боғчаси, ҳарбий шаҳарчадаги 399-умумтаълим мактабига бағишланди.

ОТАМГА, ОНАМГА РАҲМАТ!

Аваллари улар ҳақида рақамлар гапирар эди. Бугунги тадбирга ўзлари ҳам келди. Кимлар дейсизми? Ҳарбий хизматчиларнинг имтиёз асосида олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилинган фарзандлари.

Албатта, ҳамма ҳам келмади, бунинг имкони ҳам йўқ. Келган талаба-ёшлар шарафли касб эгалари бўлган оталарига, оналарига юрак сўзларини айтдилар.

ДАДАНГ ХИЗМАТ САФАРИДА...

Орамизда, ёнгинамизда Ватан олдидаги шарафли бурчини ўташ чоғида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари ҳам яшайди. Тадбирга улардан уч нафари қатнашди: офицер Анвар Ҳамроев, қаранг, от изини той босар, деганлари шу-да! Йиллар тез кечадийей. Ростдан ҳам тез кечдимми? Буни учувчи офицернинг беваси, офицернинг онаси Ҳилола Ҳамроева яхшироқ билади. Болаларингиз соғ бўлсин, фидокор она!

Қаранг, фарзандсизлик ғамида юрган йигитни ота-она, яқинлар, қариндош эмас, Мудофаа вазирлиги қўллаб-қувватлади. Бу биринчи ва охириги воқеа эмас. Мудофаа вазирлиги қирққа яқин оиланинг ана шундай муаммосига ечим топди!

МЕҲР

Меҳр, мурувват, саховат – булар Мудофаа вазирлигининг фаолиятига эшдир. Бу борада тизимда хизмат қилаётган аёл-қизларимиз ҳам Зулфия Мансурова етакчилигида бир қатор савобли ишларни амалга оширди.

Имконияти чекланган фарзандлари бор оилаларнинг ҳолидан мунтазам хабар олинмоқда. Уларга керакли моддий ва маънавий кўмак кўрсатилмоқда.

Тадбирда сўзга чиққан 77-кўзи ожизлар мактаби раҳбари Рустам Сафаров, 106-имконияти чекланган болалар мактаби раҳбари Аъзам Эшмонов ана шундай кўмаклар учун алоҳида миннатдорлик билдирди.

СЎНГСЎЗ ЎРНИДА...

Бу ерда ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари ва хотин-қизлар билан ишлаш бўйича амалга оширилган ишларнинг ҳар бирига тўхталиш имконсиз ҳам ўринли эмас. Бош мутахассис Зулфия Мансурова ҳарбий хизматчи Алишер Дадахўжаев ва рафиқаси Иродани саҳнага таклиф қилди.

– Рафиқам онкологик хаста, бу дард билан курашиш ўзи эмас, ҳеч кимнинг бошига тушмасин... Мана шундай кийин вазиятда биз ёлғизланиб қолмадик. Мудофаа вазирлигига...

Йиғидан овози бўғилган эркакни авайлагандек Зулфия Мансурова эътиборни аёлга қаратди:

– Қаранг, ҳасса таяниб юрса-да, исми жисмига мос Ирода, уйда бекор ўтирмайди, тикувчилик билан шуғулланади.

Инобат ИБРОҲИМОВА,
«Vatanparvar»

СУЛТОН

МАҲМУД МИРЗО

Тартиб ва бошқаришда қобилиятли,
аммо... подшоҳ

Таваллуди ва насл-насаби

Султон Маҳмуд мирзо 1453 йил туғилган. Султон Абусаид мирзонинг учинчи ўғли. Султон Абусаиднинг отаси – Султон Муҳаммад мирзо, унинг отаси – Мироншоҳ мирзо, унинг отаси – Темурбек.

Захириддин Муҳаммад Бобурнинг амакиси.

Шакл-шамойили

Султон Маҳмуд мирзо паст бўйли, сийрак соқолли, семиз, камҳафсала киши эди.

Феъл-атвори

Намозни қанда қилмасди. Тартиб ва бошқариш қобилияти жуда яхши, ҳисоб илми пухта эди. Вилоятлардан бирор танга унинг рухсатисиз харж этилмас, навкарининг маоши ҳеч қачон камайтирилмасди. Базм ва ҳадяси, зиёфати ва маҳқамада иш юритиши жуда яхши эди. Барчаси қоида ва тартиб билан олиб бориларди. Унинг тартиб ва интизомини лашкар ҳам, халқ ҳам суиистеъмол қила олмасди.

Зулм ва бузуқлик, мутасил майхўрлик, бачча сақлаш унинг одатлари эди. Бу сўнгиси шунчалик расм бўлгандики, сақламаслик айб саналарди. Шуларнинг касофатидан барча ўғлонлари жувонмарг бўлади.

Девон тартиб берган, бироқ шеър ёзганидан ёзмагани яхшироқ эди, дейди Бобур.

Ҳазрати Хожа Убайдуллоҳни қадрламасди. Юраксиз, ҳаёси камроқ киши эди. Атрофига бир неча майнавоз ва бебокларни йиққан Султон Маҳмуд девон ва халойиқ қошида ёмон ва хунук ҳаракатлар қиларди. Бадкалом эди, сўзларини дарҳол англаб бўлмасди.

Жанг ва урушлари

Икки марта саф тортиб жанг қилган.

Бири Астрободда, иккинчиси Андхудда. Ҳар иккаласида ҳам Султон Ҳусайн Бойқаро билан тўқнашиб мағлуб бўлганди.

Вилоятлари

Отаси унга Астрободни берганди. Султон Абусаиднинг вафотидан кейин Хуросон томон юрди. Султон Ҳусайн Бойқаронинг овозасини эшитгач, халқ Султон Маҳмуд мирзони Хуросондан қувиб чиқарди.

Акаси Султон Аҳмад хузурига борган Маҳмудни Аҳмад Муштоқ бошлиқ бир неча йигитлар олиб қочиб Қанбар Алибек хузурига борадилар. Шу вақтдан жануб тарафдаги вилоятлар, акаси вафотидан кейин унинг вилоти ҳам ихтиёрига ўтди.

Фарзандлари

Беш ўғил, ўн бир қизи бор эди.

Ўғиллари – Султон Маъсуд мирзо, Бойсунқур мирзо,

Султон Али мирзо, Султон Ҳусайн мирзо, Султон Вайс мирзо.

Амирлари

Хисравшоҳ – Туркистон қипчоқларидан. Ироқ мағлубиятида Султон Маҳмуд мирзо билан бирга келаётганида унинг эътиборини қозонади. Кейинчалик ўзини кўрсатиб, навкарини беш-олти мингга етказди. Топармон-тутармон, соддалигига қарамай, қанча топса шунча харж қиларди.

Султон Маҳмуд ўғиллари даврида унинг навкари йигирма мингга етади. Гарчи намоз ўқиб, парҳез қилса-да, бетамиз, бузуқи, бевафо, идроксиз киши эди. Беш кунлик дунё учун ўзини катта қилган Султон Маҳмуд мирзо ўғли Султон Маъсуд мирзонинг кўзини кўр қилди, яна бирини қатл этди. Тангри олдида осий, халқ олдида ёмонотлиқ бўлди. Шунча кўп лашкар ва қуролга эга бўла туриб, бир макиён билан ҳам урушмади, деб ёзади Бобур.

Пирмуҳаммад элчи Бўға – қавчин, мардона киши эди. Балх дарвозасида ҳазоралар билан урушда Султон Абусаид мирзо олдида баҳс бойлашиб мушт жангига кирган.

Айюб – бу мардона киши Бойсунқур мирзонинг беко-таси эди. Ҳазилкаш ва сўзамол бўлгани учун Султон Маҳмуд мирзо унга «беҳаё» деб хитоб қилар экан.

Вали – Хисравшоҳнинг укаси бўлган бу йигит Султон Маъсуд мирзонинг кўзига мил тортилиши ҳамда Бойсунқур мирзонинг қатлига сабабчи бўлган. Ғоят ғийбатчи, қайсар ва бемаза сўзлар айтувчи Валининг боши Самарқандда Муҳаммад Шайбоний қошига борганда танидан жудо этилади.

Шайх Абдулло барлос – тўнини таранг ва тор кийувчи бу киши одми ва асл одам эди.

Маҳмуд барлос – у Султон Абусаид мирзо қошида ҳам бек эди. Ироқ вилоти эгалланганида унга Кирмон тортиқ қилинганди. Девон тузган шоир эди.

Вафоти

Султон Аҳмад мирзодан кейин тахтга ўтирган Султон Маҳмуд мирзо ноқобил ва бемаъни хулқ-атвори билан Самарқандда ўзгача тартиб ва тутум ўрнатди, янги солиқлар чиқарди. Зулм ва зўрлик, ичкилик ва бузуқчиликдан халқнинг жону дили озор топти. Азиз ва шариф, фақир ва бечора кишиларнинг барчаси нафрату қарғиши туфайли оғир касалликка чалиниб, олти кунда қирқ уч ёшида оламдан ўтди.

Хисравшоҳ Султон Маҳмуд вафотини элдан яшириб, хазинага қўл узатади. Бу нохуш хабар тезда шаҳар аҳлига ёйилади. Лашкар ва эл Хисравшоҳни тутиб, уни жазолаш пайида бўлган вақтда Аҳмад Ҳожибек ва тархон беклари ғавғони босиб Хисравшоҳни Ҳисорга чиқариб юборади.

Шундан кейин Самарқанд ва Ҳисор беклари ўзаро кенгашиб, Бойсунқур мирзони Бухородан келтиради. Бойсунқур Самарқанд тахтига ўтириб подшо бўлганда ўн саккиз ёшда эди.

Афсуски, тахт Бойсунқур мирзога ҳам вафо қилмади. У бадбахт ва ношуқур Хисравшоҳ қўлида йигирма беш ёшида шахид бўлади. Шундан кейин Самарқанд Шайбонийхон қўлига ўтади.

Фурқат ЭРГАШЕВ
тайёрлади.

УСН AVLOD UCHRASHUVI

Хотира ва қадрлаш халқимизнинг асрий қадриятлари, улугъ фазилатларидан бири. Эл-юртининг тинчлиги, осойишталиги, эрки ва озодлиги учун курашган инсонлар ҳамиша халқимиз ардоғидадир.

УНУТИЛМАС ҚАҲРАМОНЛАРГА ЭҲТИРОМ

Ана шундай мардлик ва жасорат намунасини кўрсатганларга, жанг майдонларида жонини фидо қилган боболаримиз, сабр-бардош билан катта қийинчиликларни енгиб ўтган момоларимизни шарафлаш, хотирасини абадийлаштириш, уларга ғамхўрлик ва эътибор кўрсатиш мустақиллик йилларида янгича маъно-мазмун билан бойиди.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари давлат музейида Иккинчи жаҳон уруши иштирокчиларини хотирлаш мақсадида «Унутилмас қаҳрамонларга эҳти-

ром!» мавзусида ватанпарварлик тадбири бўлиб ўтди.

Унда сўз олганлар ўз тажрибалари ва босиб ўтган умр йўлларидаги қийинчиликларни сўзлаб, ёшларни Ватанни севишга ва уни ҳимоя қилишга ҳамиша тайёр бўлишлари кераклигини таъкидлади. Тадбирда истефодаги генерал-лейтенант Собир Ахунжанов ва генерал-майор Абдуллажон Артикбаевларнинг оила-аъзолари, Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчи-

лик кенгаши, «Ватан таянчи» болалар ва ўсмирлар ҳарбий-ватанпарварлик ҳаракати, Қуролли Кучлар академияси курсантлари иштирок этди.

Тадбирнинг бадий қисмида Қуролли Кучлар Марказий ашула ва рақс ансамбли ўзининг ватанпарварлик руҳидаги куй-қўшиқлари билан барчанинг кўнглини хушнуд қилди.

Подполковник Ботир СОБИРОВ

АЖДОДЛАР ХОТИРАСИГА МУНОСИБ ЭҲТИРОМ

Халқимизнинг букилмас иродаси, фашизмга қарши курашдаги ўзбекистонликлар жасоратининг намунаси сифатида қад ростлаган «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуаси мана тўрт йилдирки ёшу қарининг севимли масканига айланган. Бу ерда нафақат юртдошларимиз, балки Ўзбекистонга ташриф буюраётган хорижлик меҳмонлар ҳам аجدодларимиз хотирасига муносиб эҳтиром кўрсатмоқда.

Мажмуа букилмас ирода, жасорат, матонат, мардлик ва қаҳрамонлик ҳақида ҳикоя қилувчи гўша бўлиши билан бирга, мамлакатимиз ва халқаро миқёсдаги турли илмий-амалий конференциялар, тадбирлар ўтказилувчи масканга айланиб бораётгани эътиборга молик. Фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 78 йиллигига бағишлаб ўтказилган халқаро илмий-амалий конференция ҳам шулар жумласидандир.

Ушбу тадбир Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Фанлар академияси, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти халқ дипломатияси, «ЎЗАРХИВ» агентлиги, «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуаси ҳамкорлигида ташкил этилган бўлиб, унда бир қатор хорижий тарихчилар ўз чиқишлари билан иштирок этди. Айтиш мумкинки, «Кўп миллатли Ўзбекистон халқининг Иккинчи жаҳон уруши йилларида фронт ва фронт ортида кўрсатган бекиёс жасорати: тарих, талқин, технология» мавзусида ўтказилган мазкур илмий-амалий конференция давомида олиб борилаётган изланишлар натижасида янги-янги рақамлар, маълумотлар ва уруш майдонларида ҳалок бўлган ҳамюртларимизнинг тақдирига аниқлик киритилди.

Илмий-амалий конференция дастуридан ўрин олган маърузаларда партизанлар бўлиналарида жанг қилган, Франция қаршилиқ ҳаракатида қатнашган, биродарлик қабристонига дафн этилган ўзбекистонлик жангчиларнинг тақдир ҳақида қимматли маълумотлар келтирилди. Ўзбек олимлари билан бир қаторда Валерий Рузин, Рафик Салахиев (Россия Федерацияси), Ремко Рейдинг, Баҳодир Узоқов (Нидерландия) каби мутахассислар ўз чиқишлари давомида аскар медалъонлари, биродарлик қабристонлари дафн қайдномалари, қидирув гуруҳлари томонидан олиб борилган ишлар натижаларини йиғилганлар эътиборига ҳавола қилдилар.

Тадбир якунида «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуаси бошлиғи полковник Шўҳрат Юсупов халқимизнинг букилмас иродаси, фашизмга қарши курашдаги ўзбекистонликларнинг жасорати йўлида ўз хиссасини қўшаётган олимлар, тарихчилар, мустақил изланувчиларга Мудофаа вазирлигининг миннатдорчилик ёрлиқларини топширди.

✓ Е'ЗОЗ

Кўплаб халқларнинг бошига оғир кунларни солган Иккинчи жаҳон урушининг тугаганига салкам бир аср бўлибдики, уруш қолдирган жароҳатлар миллионлаб инсонлар қалбида ҳамон сақланиб қолган. Ана шундай қалб жароҳатлари билан яшаётган инсонлар юртимизда талайгина. Фашизм балосига қарши курашган ва тақдир Иккинчи жаҳон уруши билан алоқадор инсонларга хурмат-эътибор кўрсатиш, улар ҳолидан хабар олиш, ижтимоий хизматлар кўрсатиш сифати йилдан йилга ошиб бормоқда.

9 май – Хотира ва қадрлаш куни арафасида Тошкент ҳарбий прокуратураси, Мирзо Улуғбек тумани мудофаа ишлари бўлими офицерлари, фахрийлар, тиббиёт ходимлари, маҳалла фаоллари ҳамда тумanning 221-умумтаълим мактаби қошида ташкил этилган «Ватан таянчи» отряди ёшлари фахрийлар ҳолидан хабар олишди. Тадбир қатнашчилари дастлаб тумanning «Феруза» мавзесида истиқомат қилиб келаётган 99 ёшли уруш қатнашчиси Евдокия Нестеровани байрам билан ўзига хос тарзда табрикладилар. «Ватан таянчи» отряди ёшлари Евдокия Трифановна яшаётган ҳудудни ободонлаштириш ишлари билан шўғулланишди. Шундан сўнг унинг хонадонига дилдан сўхбат ташкиллаштирилди.

1924 йил Рязань шаҳрида туғилган Евдокия Нестерова алоқачи сифатида 1-Украина fronti таркибида фашист босқинчиларига қарши курашганини сўзлаб берар экан, ўзига кўрсатилаётган бундай эътибордан мамнун бўлганини ҳам айтиб ўтди. Сўхбат давомида нуроний онахон «Ватан таянчи» отряди ёшлари билан «Катюша» қўшиғини биргаликда ижро этди. II даражали «Ватан уруши»

ЎЗГАЧА ҲУРМАТ КўРСАТИЛДИ

ордени ва қатор медаллар билан тақдирланган Евдокия Нестерова Тошкентга келиб қолиши ҳам хизмат вазифаси билан боғлиқ эканлигини таъкидлади. Урушдан кейин Польшада икки йил хизматни давом эттириб, у ерда бўлғуси турмуш ўртоғи Алексей Нестеров билан танишган. Алоқачи офицер Алексей Нестеров турмуш ўртоғи билан 1947 йилдан бошлаб хизматни Тошкентда давом эттиради ва шу ерда доимий яшаб қолади.

Фашист босқинчиларининг Беларусни босиб олиши натижасида, яъни урушнинг илк кунларидан концлагерга жўнатилган Фёдор Фёдорович Болбас ҳам ҳозирда айна шу мавзеда истиқомат қилади. Болалигининг энг оғир кунларини укаси билан симтўсиқлар ортида ўтказган Фёдор Фёдорович учун ўтмишни хотирлаш қанчалик оғир бўлмасин, ҳар сафар ўзига кўрсатилаётган эътибордан ўксик кўнгли кўтарилади.

Байрамларда хонадонига меҳмон сифатида ташриф буюрадиган ҳарбий хизматчилар, фахрийлар, тиббиёт ходимлари, маҳалла фаоллари ва ёшларга эзгу тилақларини билдиради.

Фёдор Фёдоровични байрам билан табриклашга келган тадбир ташкилотчилари бу сафар уни ўзига хос дастур билан хурсанд қилишди. «Ватан таянчи» отряди ёшлари фахрийга ҳурмат кўрсатган ҳолда ҳарбийча шахдам қадам ташлаб ўтиши Фёдор амаки ва унинг кўшнилари томонидан олқишлар билан кутиб олинди.

– Могилев вилоятининг Бобруйск шаҳрида туғилганман, – дейди отахон. – Фашистлар тутқунида бўлишдек оғир кунларни бошдан кечирдим. Тошкент – иккинчи она юртим. Чунки ҳаётимнинг Тошкентда ўтаётган даври ўша оғир кунларни бироз бўлса-да унутишимга

ёрдам берди. Туманимиз мудофаа ишлари бўлими бошлиғи подполковник Дилмурод Шокаримов менга ҳурмат юзасидан шахдам қадам ташлаб ўтганларни «Ватан таянчи» отряди ёшлари эканлигини, келгусида бу ёшлар бизга ўхшаган нуронийларга ҳар доим кўмакчи бўлишини айтди. Ёшларимиз бор бўлишсин. Улар бошлаган ишларга омад тилайман.

Шу куни Евдокия Нестерова хонадонига ҳам, Фёдор Болбас хонадонига ҳам ўзгача байрамона шукуҳ кириб келди. Бундай байрамона шукуҳни юртимизнинг барча ҳудудларида ҳарбий хизматчилар, фахрийлар, тиббиёт ходимлари, маҳалла фаоллари ва ёшлар томонидан нуроний отахон, онахонларга улашиш аънамага айланган.

Маданий давлатнинг барча фуқаролари маърифатнинг пор-
лоқ зиёсига интилоғи керак. Маданият зиёсига йўл очмоқнинг
энг яхши омили матбуотдир.

Маҳмудхўжа БЕҲБУДИЙ

«УЛУҒ ТУРКИСТОН»

ЎЗБЕКИСТОНДА ГАЗЕТА ЧОП ЭТИЛИШИ ТАРИХИДАН

Бугун инсоният дунёда бўлаётган ўзгариш ва
янгиликлар билан интернет, ижтимоий тармоқлар,
сайтлар ёки телевидение орқали танишаётган бўлса,
яқин ўтмишда бу вазифани кундалик нашрлар – газета
ва журналлар бажарган. Босма оммавий ахборот
воситалари инсон эҳтиёжлари туфайли яқин икки
юз йилликларда нашр этила бошланди. Ўзбекистонда
илк матбуот йигирманчи аср бошларида пайдо
бўлди. Асосан жадидлар томонидан чиқарилган
газеталар хабар беришдан ташқари маърифий ҳамда
ижтимоий, сиёсий, иқтисодий муаммоларни ҳал этиш
вазифаларини ҳам бажарган. Шундай газеталардан
бири «Улуғ Туркистон» эди. Унинг бош ғояси халқнинг
ижтимоий, сиёсий, иқтисодий, ҳарбий ва маданий-
маърифий онгини юксалтириш этиб белгиланганди.

«Улуғ Туркистон» газе-
таси муаммолар гирдобиди
қолган халқни ёруғликка
олиб чиқиш мақсадида мам-
лакат тақдирига бефарқ
бўлмаган маърифатпарвар
жадидларнинг саъй-хара-
катлари билан дунё юзини
кўрди. Унинг биринчи сони
татарларнинг «Иттифоқ»
жамияти томонидан 1917 йил
25 апрелда Тошкент шаҳрида
нашр қилинганди. Бир ярим

йилдан кўпроқ вақт давоми-
да чоп этилган «Улуғ Туркис-
тон»ни варақлар эканмиз,
миллат ойдинларининг мақ-
сад-муддаолари, интилиш-
лари, эл-улус турмуши, бош-
дан кечирганлари кўз ўнгимиз-
да намоён бўлади.

Газетанинг 8-сонига қа-
дар Содиқ Абдусатторов,
9-сонидан 115-сонига қадар
Кабир Бакиров муҳаррирлик
қилган. Газета 41-сонгача

«Туркестански ведомости»
матбаасида, 42-сонидан
«Умид» матбаасида чоп қи-
линган. Ўз босмахонасининг
йўқлиги туфайли газета до-
имий чиқмасди. 1917 йил
декабрдан газета ўз мат-
баасига эга бўлди, шундан
кейин ҳафтасига 3-4 марта
босилиш имкони туғилди.

Иқтисодий муаммолар-
нинг кучайиб бориши газета
сотувига ҳам салбий таъсир
кўрсатар, унинг муаллифла-
ри омма ичига кенгроқ кириб
бориш учун турли чораларни
кўришарди. 1918 йил бош-
ларидан «Улуғ Туркистон»
Тошкент темир йўлининг йи-
рик бекатларида ҳам сотила
бошлади.

«Улуғ Туркистон»нинг
мундарижаси жуда кенг
эди. Муаллифлар – Лазиз
Азиззода, Мухтор Бакиров,
Мустафо Чўқаев, Файзулла
Хўжаев, Шерали Лапин, Шо-
киржон Раҳимий, Ғози Юнус,
Абдурауф Фитрат, Нушервон
Ёушев, Юсуф Халилий, Ҳам-
за Ҳакимзода каби зиёлилар
ўзлари муҳим деб билган
ҳарбий иш, ҳарбий санъат,
ҳарбий илмлар, банк иши,
таълим-тарбия, ўқитиш-ўр-
ганиш, этнография, почта
хизматлари, тиббиёт, санъ-
ат, театр, бадиий адабиёт,
қизлар ва аёлларни ўқитиш,
жадидларнинг қочқинликда-
ги ҳаёти, Туркистон мусул-
монларининг қурултойлари,
Туркистон мухторияти, боль-
шевикларнинг ўлкада олиб
борган сиёсати, география
ва тарих каби мавзуларда
ёзишган.

Хабар ва мақолаларнинг
сарлавҳаларига эътибор
беринг: «Миллий аскар-
лар масаласи», 1917 йил,
19-сон; «Мусулмон аскарла-
рининг қурултойи», 1917 йил,
33-сон; «Мажбурий аскар
йиғиш», 1918 йил, 105-сон;
«Молия масаласи», 1918 йил,
130-сон; «Миллий банк очи-

лиши ҳақида», 1918 йил, 56-
сон; «Мени душманам ким?»
шеър; «Ким айбли?» шеър;
«Очликдан қутулунинг чо-
ралари», 1917 йил 5-сон;
«Халқ жумҳурияти», 1917
йил, 6-сон; «Ўқув вақти
келиб етди», 1917 йил, 20-
сон; «Уламо қурултойида
хотинлар масаласи», 1917
йил, 21-сон...

Газетада қардош
халқларнинг ягона мухтори-
ятга бирлашуви муҳим мавзу
эди. Шунинг учун 1917 йил
24 декабрдаги 46-сонидан
«Улуғ Туркистон» «Яшасун
Туркистон мухторияти» ши-
ори билан чиқа бошлайди.
Ушанда ўзини англаган зиё-
лиларда улуг бир кўтарилиш
пайдо бўлган эди. Газетада
Ҳамзанинг «Туркистон мух-
ториятина» деб номланган
шеъри босилади. Аммо Тур-
кистон мухторияти аёвсиз
йўқ қилинганидан кейин
1918 йил 21 мартдан эътибо-
ран бу шиор ўзгартирилган.

Газетада чоп қилина-
ётган хабарлар моҳият
эътибори билан миллатни
бирлаштириш, маърифатни
кенг ёйишга қаратилганди.
1917 йилдаги сонларидан
биридаги хабарни ўқий-
миз. Унда шундай ёзилади:
«Хуррият эълон қилинув
ила Тошкентдаги нўғойлар
масжидида тотор, сартия ва
қозоқлардан иборат уч-дўрт
минг кишилиқ бир митинг
йосолди. Хуррият ва эрклик
хурматиға ғоят таъсирли
нутқлар сўйланди. Охирида
бир овоздан «Битсун тотор-
лик, сартиялик, қозоқлик!
Яшасун мусулмонлик ва
турклик!» дея фотиҳа қи-
линди. Мундин сўнг ҳеч бир
вақт сартия, қозоқ, тотор
дея турк болаларини турли
исминда юрутиб айирма йа-
самасқа қарор берилди...»
Бу қарор ўйлаб қарасангиз
бугун ҳам жиддий масала
сифатида кўрилади.

«Улуғ Туркистон»нинг
таъсисчилари, муаллифла-
ри том маънодаги фидойи
кишилар эди. Уларнинг бир
овоздан қабул қилган қа-
рорига кўра, 1917 йилда
кўрилган фойда, яъни маб-
лағ ўқитувчилар тайёрлаш
мактабига топширилган.
Аслида низомга кўра, йил-
лик кўрилган соф фойданинг
20 фоизи идора аъзоларига
берилиши керак эди. Бироқ
улар, яъни Раҳим Туминов,
Мухаммаджон Ўразаев, Мух-
тор Бекир ва Кабир Бакир-
лар ўз улушларини ўқитув-
чилар тайёрлаш мактабига
беришни лозим топганлар.

«Улуғ Туркистон» газе-
таси таҳририяти ходимлари
1918 йил 23 февралдан
махсус журнал чиқаришни
режалаштирган эдилар. Бу
журналдан келадиган фойда
очликдан азоб чекаётган-
ларга ёрдам бериш учун
сарфланиши кўзда тутил-
ганди. Журнални чиқаришга
тошкентлик баъзи бойлар
ҳомийлик қилиши келишил-
ганди. Афсуски...

1918 йил апрелда Тош-
кентдаги барча нашриётлар
совет ҳукумати қўлига ўт-
ганлиги эълон қилинди. Шу
жумладан, «Улуғ Туркистон»
газетасининг «Умид» матба-
аси ҳам барча ускуналари
билан ҳукумат томонидан
тортиб олинди. Шундай бўл-
са-да, газета бир муддат
қийинчиликлар билан чиқиб
турди. 1918 йил охирларига
келиб оғир иқтисодий ҳолат
ва тазйиқлар остида газета
ёпилди. Қарийб икки йил да-
вомида нашр этилган «Улуғ
Туркистон» газетаси (жами
155 сон) Туркистон ўлкаси
ижтимоий ҳаётида, матбуоти
тараққиётида муҳим ва сези-
ларни из қолдирди.

Муаттар МУҲАММАДИЕВА

✓ МЕНҲ ВА САХОВАТ

Президентимиз томонидан ёшлар
билан ишлашни янгича тизимда
ташқил этиш бўйича белгилаб берилган
топшириқларга асосан Сурхондарё
вилоятида ҳам сектор раҳбарлари,
ташкилот, идора, бошқарма ва олий
таълим муассасалари раҳбарларига ёшлар
бириктирилиб, эртаминг эгаларига бўлган
эътиборни янада кучайтириш, йигит-
қизларга кенг имкониятлар эшигини
очишдек эзгу мақсад илгари сурилмоқда.

Сурхондарё вилояти мудофаа ишлари
бошқармасига марказдан олисда жойлашган
Бандихон туманида истиқомат қилаётган
30 нафар ёш бириктирилган бўлиб, шулар-
дан 20 нафарининг ногиронлиги бор.

Бандихон тумани ҳокими Абдумалик Ал-
ламурадов ва Сурхондарё вилояти мудофаа

БАНДИХОНЛИК ЁШЛАР нимадан мамнун?

ишлари бошқармаси бошлиғи
подполковник Илҳом Қамбаров
ташаббуси билан 20 нафар но-
гиронлиги бор ёш ва уларнинг
оила аъзолари учун Термиз
шаҳрига экскурсия уюштирил-
ди.

Ёшлар ва
уларнинг оила
аъзолари даст-
лаб ал-Ҳаким
ат-Термизий
зиёратгоҳига
ташриф бую-
ришди. Шунинг-

дек, ҳарбий қисм музейи фаоли-
яти ҳамда Ватан ҳимоячилари
учун яратилган шарт-шароитлар
билан ҳам яқиндан танишдилар.
Ҳайвонот боғидаги саёҳат ҳам
ёшларга бир олам қувонч берди.

Шундан сўнг меҳмонлар му-
дофаа ишлари бошқармасига
ташриф буюриб, у ерда подпол-
ковник Илҳом Қамбаров билан
давра суҳбати ташқил этилди.
Ёшларни доимий равишда пар-
варишлаб келаётган ота-оналар
ва уларнинг кўмакчиларига
мудофаа ишлари бошқармаси
номидан эсдалик совғалар топ-

ширилиб, миннатдорлик бил-
дирилди. Ўзбекона дастурхон
ёзилиб, меҳмонлар учун миллий
таомлар тортилди. Бандихонлик
ёшлар ва уларнинг ота-оналари
бундай эътибор ва ғамхўрлик-
дан жуда хурсанд.

Саховат ва эзгуликка ундов-
чи бундай тадбирнинг навбат-
дагиси Шеробод туманида ис-
тиқомат қилаётган ёшлар билан
ўтказилиши режалаштирилган.

III даражали сержант
Акбар АҲМЕДОВ
Термиз гарнизони

Иккинчи жаҳон уруши йилларида Ўзбекистон халқи турли қийинчилик ва машаққатларга қарамасдан, ижтимоий-иқтисодий ва маданий соҳаларда эътиборга лойиқ ютуқларни қўлга киритди. Хусусан, кино санъатида ҳам. Партия органларининг тўла назоратида фаолият юритган ўзбек киносининг бош мавзуси жанг тафсилотлари ҳамда мамлакат меҳнаткашларининг ҳаётини акс эттириш бўлди. Ўзбек халқи маданий мероси, тарихий воқеа ва шахслар ҳаётини тасвирлаш кино санъати усталари эътиборидан четда қолди.

ЎЗБЕК КИНО САНЪАТИ ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА

Уруш йилларида киностудияларда яратилган фильмларни тўрт гуруҳга ажратиш мумкин:

- киножурналлар;
- жанговар кинотўпламлар;
- қисқа метражли кино концертлар;
- тўла метражли бадиий фильмлар.

Тошкент киностудияси 1941 йил 43 та киножурнал чиқарди. «Орденли Ўзбекистон санъати», «Биз ғалаба қиламиз», «Фронт, биз сен билан» номли киножурналлар кенг намоиш этилди. Киножурналлар саноат, қурилиш, транспорт, қишлоқ хўжалиги, ирригация соҳаси меҳнаткашларининг ишини, фан ва маданият, санъат ходимлари фаолиятини акс эттирди. Кинотўпламлар 1942 йилдан бошлаб ишланди, «Белград туни» ва «Уч танкист» номли икки новелла киритилган «8-кинотўплам», «Нафрат халқасида», «Жонажон соҳиллар» ҳамда қисқа метражли фильмлар туркуми – киноновеллалар, кинохикоялар, очерклар, кичик сатирик сахналарнинг асосий мавзуси ватанпарварлик эди. Булар орасида жангчилар учун яратилган «Фронтдаги дўстлар», «Ватан армуғони», «Фронтга концерт» номли махсус фильм-концертлар муҳим аҳамият касб этди. Асосан рақс ва қўшиқлардан ташкил топган бу асарлар аскарларни қизиқтириш учун қизиқарли сюжетлар билан бойитилди.

Фронтнинг қайноқ нуқталарида жанг қилаётган ўзбек аскарларининг руҳини кўтариш мақсадида Комил Ёрматов раҳбарлигида яратилган Ўзбекистон табиати, ўзбек урф-одатларини ўзида акс эттирган иккинчи фильм ҳамда ҳарбий-ватанпарварлик мавзuida Тошкент киностудиясида яратилган

«Жанговар кинотўплам»-нинг саккизинчи (1941) ва ўн биринчи (1942) сонлари анча шухрат қозонди.

Иккинчи жаҳон урушининг мисли қўрилмаган суронли йиллари бўлишига қарамасдан, ўзбек киночилари бадиий пухта асарлар ҳам яратишди. Наби Ғаниев каби ўзбек киноси отахонлари ишлаган «Насридиннинг саргузаштлари» (1946), «Тоҳир ва Зухра» (1945), «Алишер Навоий» (1947) каби фильмлар бугунги кунда ҳам томошабинлар томонидан севиб қўрилади. Айниқса, ўзбек халқ юмори билан сўғорилган «Насридин Бухорода» фильми халқ орасида катта эътибор қозониб, дунё экранларида муносиб ўрин эгаллади.

Ҳужжатли фильмлар студияси ижодкорларининг ижодий ишлари мунтазам равишда фронтга юборилди. Қисқа метражли ва тўлиқ бадиий фильмларда Ўзбекистон жангчиларининг қаҳрамонлиги, жасоратию матонати ҳақида ҳикоя қилинган эди. Кинода жанг эпизодларини тасвирлашга эътибор кучайтирилди. Уруш бошланиши билан Тошкент киностудиясида қисқа метражли «Биз енгамиз» (М. Исмоилий, Е. Смирнова, К. Ёрматов), «Жанговар дўстлар» (З. Маркина, А. Катсович, Н. Ғаниев) фильмлари экран юзини кўрди.

«Биз енгамиз» фильми студиянинг Иккинчи жаҳон урушига бағишланган биринчи киноси эди. Адиб Мирзакалон Исмоилий сценарийси асосида, режиссёрлар Комил Ёрматов ва Наби Ғаниев ишлаган бу фильмда ролларни А. Исмамов, Н. Эшмуҳаммедова, Л. Саримсоқова ижро этди. Фильмда жасоратга даъват этувчи ғоялар асосий ўринни эгаллади.

Н. Ғаниев, С. Муҳаммедов, Уйғун, К. Ёрматов, Й. Аъзамов, З. Собитов каби адиблар ва режиссёрлар томонидан тайёрланган «Фронт учун концерт», «Ватан совғаси», «Беш республика концерти» каби фильм-концертларда А. Хидоятлов, Ш. Муллажонов, Ш. Бурҳонов, А. Аннакулиева, Ҳ. Носирова, Тамарахоним, К. Зокиров, Л. Саримсоқова, Қ. Ёқубов, Ж. Султонов, М. Узоқов, М. Турғунбоева каби санъаткорлар иштирок этди.

Уруш йилларида Москва, Ленинград, Киев, Одесса шаҳарларидан 200 га яқин кино ижодкорлари Тошкентга кўчирилди. Шу даврда Тошкент киностудиясига келган кино санъати усталари Я. Протазанов, М. Ромм, Г. Козинцев, Л. Трауберг, А. Зархи, Л. Луков, И. Хейфис ва бошқалар билан ҳамкорликда бир қатор фильмлар ишланди. Ўзбек кинематографияси раванқ топди. Ўзбек киносининг шаклланиб, ривожланишида Малик Қаюмовнинг алоҳида ўрни бор. Бу санъаткор ўз камераси билан жанг майдонларида бўлиб, кўплаб муҳим ва тарихий воқеаларни кинотасмаларга муҳрлади. У ярадор бўлиб, қисқа вақтга Ўзбекистонга қайтганда ҳам «Қадрдон ўлка» фильмини суратга олди.

Қисқача айтганда, уруш туфайли юзага келган сиёсий-иқтисодий қийинчиликларга қарамай, ўзбек киноси ривожланишдан тўхтамади, аксинча ўз фильмлари билан жангчилар ва халқнинг руҳиятини кўтаришга ҳамда душман устидан ғалаба қозонишга бўлган ишончни уйғотди.

Зиннур БОЗОРОВ,
«Шон-шароф» давлат музейи илмий ходими

✓ ХОТИРА

Отам Яхё Мамадиёров Янгийўл тумани Убай Мусаев қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Қоратепа маҳалласида 1926 йилнинг 16 февралда таваллуд топган. Аксар ўғлонлар сингари отам ҳам 18 баҳорни қарши олиши билан 1944 йили ҳарбий хизматга қақирилган.

ОТАМНИ ЭСЛАБ...

Отам тенгқурлари билан дастлаб Қозоғистоннинг Семипалатинск шаҳрида қисқа ҳарбий тайёргарликдан ўтди. Кейин эса Беларусда Брест шаҳри ҳимояси учун душманга қарши урушга кирди. 1-Беларусь фронтининг 175-дивизияси 278-полкида взвод командири сифатида 1944–1945 йилларда Шарқий Пруссиядаги халоскорлик жангларида иштирок этди. Берлин учун жанглار кечаётган бир пайтда Эльба дарёси бўйида снаряд портлаши оқибатида оғир жараланди. Варшавадаги госпиталда даволанишига қарамай, биринчи гуруҳ ногирони бў-

либ қолди. Аммо фронтдаги хизматини турли шаҳарлардаги комендатураларда 1950 йилгача давом эттирди...

Орден-медаллар билан уйга қайтганда, урушда бедарак кетган отамнинг икки акасининг дардини кўтара олмаган отаси ҳам вафот этган эди. Шунда отам бор куч-ғайратини халқнинг ночор аҳволини яхшилашга бағишлади. Узоқ йиллар жамоа хўжалигининг бош ҳосилотчиси, сўнг пахтачилик бригадасига етакчилик қилиб, йўқчилик ва ночорликдан чиқиш учун ўз ҳиссасини қўшди. Бу оради ўзи ҳам турмуш қуриб, беш фарзандни вояга етказди.

Отам 2016 йилнинг март ойида табаррук 90 ёшни қарши олган вақтида вафот этди. Улар ҳаётлик пайтларида жанггоҳларда вафот этган вилоят, туман ва

қишлоқдош дўстларини кўз ёши билан эслар экан, «Қани эди уларга атаб қишлоқ музейи ташкил этилса-ю, уларнинг номлари ва хотиралари кенгрок ёритилиб, абадийлаштирилса», дерди. Отамнинг шу армони тўнгич фарзанд сифатида қалбимни ҳамон тўлқинлантириб келмоқда.

Айни кунларда Иккинчи жаҳон урушида қатнашган отам ва уларнинг туман ва қишлоқдаги фронтдош дўстларининг номларини абадийлаштириш мақсадида кичик хотира музейи ташкил этиш саъй-ҳаракатини бошлаб юбордик. Зеро, урушда жонфидо қилган минглаб тумандошларимизнинг табаррук номлари ёш авлод онгида мангуликка муҳрлансин.

Юсуф МАМАДИЁРОВ,
фахрий ўқитувчи

ОДЕРДАН КЕЙИН

уруш тугайди

(воқеъ ҳикоя)

дек кўксини ҳаяжон эгаллади йигитнинг.

Ватан тақдири ҳал бўлаётган фронт чизигига ошиқаётган Ботирни артиллериячилар мактабига юборишди. Фашистларга бўлган нафрати кўксини ёндириб турган йигит табиики, бундан норози бўлди.

– Ҳали жангга киришинг вақт бор, – кўпни кўрган раҳбар тушунтирди унга. – Душманни ғзаб ёки нафрат билан йўқ қилиб бўлмайди. Ҳарбий билим ва маҳорат зарур, йўқса биринчи жангдаёқ... Хуллас, «ўқишни истамайман», деган гапни хаёлингдан чиқар.

– Тушундим, – деди бўшашган кўйи Ботир.

Йигит жанговар машқларни пухта эгаллашга астойдил киришиб кетди. Машҳур саркарданинг «Машқда қийин бўлса, жангга осон бўлади», деган сабоғини ўзига шиор қилиб олди. Шартли душман билан жанг қилиш жараёнида ҳарбий билим ва кўникма эгалламай туриб, жанггоҳга юз тутиш аҳмоқона ҳаёл эканини тушуниб етганди у.

Ва ниҳоят йигит кутган кун келди, ёш артиллериячи, бўлғуси командир Ботир Бобоев Сталинград деворлари остида қасамёд қилиб, фронтга отланди. Ҳарбий эшелон жангчиларни керакли нуқталарга етказди.

1942 йилнинг кузи. Бағри тонналаб ажал уруғлари портлашдан ўйдим-чуқур бўлиб кетган чексиз Волга бўйи даштлари. Бир йил аввал бу ерларда ақлни шоширадиган поёнсиз буғдойзор шамолда солланиб, денгиздек чайқалиб ётар, мовий осмониди қушлар ғужғон ўйнардди. Бугун эса... Бугун калхатлар еру самони макон тутган.

Дунё аҳли инсоният тақдири ҳал бўлаётган Волга бурилишида содир бўлаётган воқеаларни саяжонланиб кўзатарди. Миллионлаб жабрдийдалар гитлерчиларнинг маҳв этилишини интиқлик ила кутарди. Босқинчиларнинг неча юзлаб танклари харобага айланган шаҳарнинг кўчалари ва майдонларини беаёв эзғилар, самолётлар ёғдирган бомбалардан шаҳар осмони қорайиб кетганди. Гитлерчилар Шарққа йўл очиш учун зўр бериб, Волгани эгаллашга интиларди.

Фашистлар маълум вақт давом этган ҳаво ҳужуми ва артиллерия селидан сўнг танклар химоясида ҳужумга ўтди.

Ёш офицер Ботир Бобоев биринчи марта қатнашган жангдаёқ мохир тўпчи эканлигини намойиш этди, душманга катта талафот етказди.

Кейинги жангларда кўрсатган қаҳрамонлиги, жасорати қўмондонлик олдида, жангчилар орасида шон-шўҳратга сазовор этди. Волга бўйларида гитлерчилар тор-мор этилди. Аммо қонхўр босқинчиларни бутунлай эзғилаб ташлаш, иблислар устидан тўла ғалаба қозониш учун ҳали қанча оловли йўллар, қонли жанглардан иборат йиллар, минглаб километрга чўзилган шафқатсиз фронт чизиклари бор эди.

Ботирнинг жанговар юришлар давомида кўп маротаба омади келган. Сталинград учун бўлган беаёв тўқнашувларда, Орёл, Курск ёнида бўлган буюк жангларда қатнашиш, омон қолиш осон эмас. Гомель, Минск, Польша... катта лейтенант Бобоевнинг йўли юзлаб машҳур шаҳарлар, минглаб қишлоқларга туташди. Неча бор ажал юзини кўрди.

1945 йил, январь. Польшанинг тилка-пора бўлган бағридан жангчиларимиз қақшатқич зарбаси ила гитлерчилар Ғарб томон чекинди. Аммо босқинчиларнинг бу мағлубияти уруш тугаганидан далолат бермасди. Фашистлар сўзлашга тил ожиз қонхўрлиги учун инсоният олдида жавоб беришини англаган ҳолда, жон-жаҳди билан қаршилиқ кўрсатар, эгаллаган жойларини қўлдан бермасликка интиларди. Польшанинг Оборице шаҳарчасини душман қўмондонлиги мустаҳкам истеҳкомга айлантирганди. ДОТ ва ДЗОТлар қуриб, уларни ниқоблашга, танк ва ўзиюрар тўплар жамлашга улгурганди. Фашистлар асосан «Тигр» ва «Фердинанд» танкларига катта умид боғлаганди.

Гитлерчилар жангчиларимиз ишғол қилган позицияни қўлга киритиш учун тайёргарлик кўраётгани ҳақида разведка маълумоти етиб келди. Кутилганидек, фашистларнинг бомбардмончи самолётлари қўзғундек ёпирилиб, бомба ёғдира бошлади. Хароба уйлар ортидан ўнга яқин танк ўрмалаб чиқди. Улар панасида автоматлардан ўт сачратиб, пиёдалар пайдо бўлди.

– Ҳамма жой-жойига ўтсин, жангга тайёрлансин! – батарея командири Бобоевнинг кескин буйруғи янгради.

– Тайёرمىз! – бирин-кетин ахборотлар эшитилди.

Чирик шох-шаббалар ила ниқобланган тўпларнинг стволлари кўзга ташланди. Бобоев оптик мўлжаллаш окулярларини текширди ва буйруқ кутаётган жангчиларини кўздан кечирди. Уларнинг вазминлиги, ўзига бўлган ишончидан кўнгли хотиржам тортиди. Ахир қўл остидаги йигитларни шу ҳол-

га келтиргунча қанча тер тўккан у.

Душман яқинлашиб келар, бироқ командир буйруқ беришга шовилмасди. Ниҳоят, унинг «Ўт оч!» деган овози янгради. Еру кўк ларзага келди, олдиндаги танк бартараф этилди.

– Мўлжалга тегди! – деди жангчилардан бири қувончини яширмай.

– Йигитлар, бирорта снаряд бекор кетмасин, танклар ёриб ўтмаслиги керак.

– Асло ўтолмайди! Фашистларга кўрсатиб қўямиз.

– Балли, азаматлар! – бирин-кетин ишдан чиқаётган танкларга қараб мамнун жилмайиб, юзининг терини артди Бобоев. – Қани, бўшашманг, шоввозлар!

Ўша жангга унинг батареяси душмanning бешта танки ва иккита ўзиюрар тўпини яксон қилди. Худди шундай ғалабага бобоевчилар Польша-Германия чегарасида, Гарой шахрида ҳам эришди. Қақшатқич жанглар давом этмоқда. Фашистлар билан бўлган мана шундай тўқнашувлардан бирида Ботирнинг олдида снаряд портлади.

– Командирни ўлдиришди, – қичқирди жангчилардан бири.

– Комбат учун ур газандаларни!.. – аламли қичқириқлар атрофини тутди.

Ботир жангчиларга «Мен тирикман, ҳозир ўрнимдан турман, сафга қўшиламан», демокчи бўлар, аммо тили айланмасди. Оёқ-қўлини қимирлата олмай, ҳуноб бўларди. У тепасида турган йигитга бир амаллаб «Контузия...», деб аҳволини тушунтирди, «ўтқазиб қўй», ишорасини қилди. Вужудида кирган оғриқ аста-секин ғойиб бўлиб, кўз олдидаги зангори ҳалқалар сариқ доғга айланди, ундан сўнг қор бўрони ичида яқинлашиб келаётган танклар кўзга ташланди. Ботир ўзини қўлга олди, тўп ёнида аста қад ростлади ва худди машқдагидек эҳтиёткорлик билан яқинроқдаги танкни мўлжалга олиб «ўт оч!», дея қўлини силтди. Зум ўтмай, «Ура-а-а!» деган ғолибона овозлар янгради...

Мана, қўмондон жангчилари сафида Бобоев батареяси ҳам Одер дарёси қирғоғида турибди. У гитлерчиларнинг «енгилмас истеҳкоми» жойлашган нариги қирғоқдан кўз узмас, февралнинг қорли изғиринида у томонга кўприксиз, потонсиз ўтиш борасида бош қотирарди: «Тўпларни қандай қилиб олиб ўтиш мумкин?»

Қўмондонлик Бобоев батареясига дарёдан биринчи бўлиб ўтишга кўрсатма берди. Мақсад батарея жангчилари у қирғоққа ўтиб, плацдармни кенгайтириб, пиёдаларнинг қирғоққа мустаҳкам ўрнашиб олишига замин яратиш ва қўшиннинг махсус гуруҳини дарёдан ўтишини таъминлаш керак.

Ҳар қандай шароитда ҳам тадбиркорлик иш беради. Батарея жангчилари эмаклаб юриб, бутун қолган машина бортлари, турли қурилмаларнинг тўсинлари ҳамда шох-шаббалардан соллар ясашга киришди. Ботирнинг

кайфияти чоғ, ахир батареяси бирор маротаба жанговар вазифани бажармаган пайти бўлмаган. Бундай довюраклар билан ҳар қандай душманни маҳв этиш мумкин. Фақат иблис душман зарбаларидан солларга жойлаштирилган тўпларни омон олиб ўтилса бўлгани.

Ярим тун. Негадир гитлерчиларнинг кун бўйи дарё устида изғиб юрадиган ўқчи самолётлари тин олган. Озгина ҳаракат сезса ҳам жазавага тушиб ўт сочадиган босқинчилар томонда сокинлик ҳукмрон. Ҳатто атрофни ёритиб турадиган прожекторлар ҳам кўринмайди. Кечув бошлаш ҳақидаги буйруқдан сўнг соллардаги ўқланган тўплар бирин-кетин дарёга туширилди. Мақсад душман бош кўтарадиган бўлса, тўплардан ўт очиб, фашистларни ваҳимага солиш. Бу орада ҳужумкор гуруҳлар дарёдан кечиб ўтишга улгуради.

Гитлерчилар томонда ҳамон жимлик. Душмanning қулай фурсат кутаётгани аниқ. Бобоев батареяси олдида бошқа гуруҳ жангчилари ҳам резина қайиқларда ҳаракат қилмоқда. Улар Ботирнинг йигитларига соҳилни эгаллашга қўмаклашиши зарур. Асосий қисмлар дарё ўртасига етиб келиши билан босқинчилар томондан снаряд ва миналар ёмғири бошланди. Прожекторларнинг кучли ёруғи сув юзини ёритиб юборди. Барча жангчилар қирғоққа интилар, ўша ерда жон сақлаш мумкинлигини англаб турарди.

Тўплар қирғоққа етиши биланоқ, артиллериячилар душман муҳофазасининг қоқ ўртасига ажал уруғи йўллади. Ҳақиқий қирғинбарот бошланиб кетди. Қирғоқни ишғол қилган тўпчилар сони сийраклаша бошлади. Ана, сержант Миронов юзтубан йиқилди. Сержант Сомоновнинг тўпи ишдан чиқди. Наводкачи Арибовский йиқилганча қайта турмади. Тирик қолган Бобоев ҳалок бўлган сафдошининг тўпидан тинмай ўт очарди. У йигитларига «сўнгги снаряд қолгунча ўт очаверинг!» деб буйруқ берди. Катта лейтенант Бобоевни бу пайт таниб бўлмас, юздан тупроқ аралаш тер оқарди. Аҳвол оғир, ҳозирча ёрдамчи куч етиб келгани йўқ. Агар улар улгурмаса...

Шу пайт душман позициясига тепадан физиллаб снарядлар ёғила бошлади. Артиллериячиларнинг чехраси ёришиб кетди. Снаряд ва миналар қайнаб ётган дарёдан улар томон яқинлашаётган жангчилар кўзга ташланди... Гитлерчиларнинг қудратли Одер истеҳкоми маҳв этилди. Энди Берлинга йўл очик...

Совет Иттифоқи Қаҳрамони, артиллерия батареясининг енгилмас командири Ботир Бобоев жасоратидан сўзловчи ҳужжатлар Ленинграддаги артиллерия музейида асраб келинмоқда.

Зулфия ЮНУСОВА,

«Vatanparvar»

(«Хотира» китоби материаллари асосида тайёрланди).

ОРТГА ЧЕКИНМАС ЎҒЛОН

1942 йил, Иккинчи жаҳон уруши бошланганига бир йил бўляпти. Фронтга қулоқ тутиб турган, қайғули хабарлардан чарчаган халқ, жангчиларимиздан гитлерчилар қудратини яксон этадиган янгилик кутарди. Ботир ҳам оғир ва ғуссали хабарлар эълон қилаётган дикторларга нисбатан юрагида ғашлик сезар, «уларда нима айб?» дея ўзини босарди. Жангчиларнинг қони дарё бўлиб оқаётган бир паллада, фронт ортида қўл қовуштириб, яхши хабар кутиш осон эмаслигини, исёнкор вужуди жанг сари интилаётганини англаб турарди у...

– Жуда қайсар йигит экансан, – қаршисида ялиниб турган келишган йигитчага танбех берди уйқусизликдан кўзлари қизариб кетган, юзи сўлғин капитан, – уйингга бориб, тайёргарлик кўравер, аризанг инобатга олинади.

– Раҳмат сизга, раҳмат!.. – ҳозир фронтга кетаётган-

ВАТАН

Илёс шоиртабиат йигит. Шу феъли зўр келиб, бир пайтлар қоғоз қоралаб ҳам юрган. Шоир-ку бўлмади, лекин адабиётга ихлоси сабабидан китоблар билан кўпроқ танишди ва... яхшигина ўқитувчи бўлиб етишди. Эртага ўз синфининг ўқувчиларига дарси бор. Янги чорак бўлгани учун адабиётда «Ватан мавзуси талқини» деган эркин мулоқотни режа қилиб қўйибди. Шунақа эркин мавзуларга келганда «шоирлиги кўзиб» кетади доим. Ҳозир ҳам қалин дафтарига мук тушганча узоқ ўйга толди, хаёлида айқаш-ўйқаш мисралар кезди. Уларни бир сафга тизиб, битта тўртлик бўлса ҳам ёзишга ва эртага ўқувчилари олдида «Муаллимнингиз нафақат адабиёт ўқитувчиси, шоир ҳам» дегандек, айрим гапларни ҳам айтиб ўтмоқчи эди. Аммо уринишлари зое кетди. Шеър чиқмади. «Илҳом келмади», деб қўя қолди хўрсиниб, ҳам бироз жаҳлланиб. Хулосаси шу бўлди.

Яқинда уйлангани ва касб тақозоси ҳисобга олинса, бу шоиртаъб йигитнинг аҳволи анчагина тушунарли бўлади. Ҳар гал шунақа тўмтоқ кайфият чулғганида хаёли Дилрабо томон олиб қочади. Исми жисмига монанд, мафтункор курсдош қизни қачон ўйламасин, беихтиёр кўнглига ғубор чўқади ва айни дамдагидек мужмал ҳолати сабаб баттар асабийлашади. Дилрабога қандай қилиб боғланиб қолганини ўзи ҳам билмасди. Назарида овози мусиқа янглиғ, нутқи ғазалмонанд бу сулув қизга ошиқ бўлмасликнинг иложи йўқ эди. Қизнинг ёқимли боқишлари, умидбахш кулгилари, эрка хўрсинишлари... Бари-бариси Илёсни мубтало қилган, қалам тебратишига ҳам шу қиз сабаб бўлган эди. Илҳом париси ҳам аслида шу қорақош санам – Дилрабо эди.

Лекин... учинчи курсдаёқ бошқа йигитга тегиб кетди. У дил изхори ни айтиб ҳам улгурмай кетди-қолди. Биргина ҳамхонаси Муҳаммаджонгина Илёснинг бу пинҳон дардидан воқиф ва ҳамдарад бўлди. Илёсни ҳам ўқишни битирган йили ҳе йўқ, бе йўқ уйлантиришди. Олис қишлоқдаги қариндошининг қизи Дилнозага. Бу қиз ҳам ҳусн, қадди-қоматда Дилрабодан қолишмасди. Аммо... Дилрабо эмасди-да. Суйганингни ҳар бир ҳаракатиям фазилат бўлиб кўринади, деган гапнинг мазмунини шундагина ҳис қилди йигит. Уйлангани – рисоладагидек келинчак Дилноза эса... қисқа-қисқа гапиради, ҳеч нимадан ҳайрон қолмайдигандек, ҳеч нарсаси қизиқариш йўқдек гўё. Дейлик, бирор бадий асар устида

баҳслашмайди, чиройли сўзларни ҳам билмайди, Илёс билан хаёлот, тасаввур оламида қўл ушлашиб бирга кезмайди. Ҳар ҳолда Илёснинг илк таассуротлари шундай, гарчи тўйдан аввал уч-тўрт марта Дилноза билан суҳбатлашган, феъл-хўйи бир-бирига маъқул бўлганини ўзгаларга айтган бўлса-да... ҳай, одамнинг кўнгли қачон тўлган?! «Илёс ака, чой...» Мана, қўлида чойнагу пиёла билан қаёқдандир пайдо бўлди-ю, муаллимнинг хаёлини бўлди келинчак. «Чой» эмиш. Агар унинг ўрнида Дилрабо бўлганида қанча чиройли сўзларни изҳор этган бўларди. «Азизим, бир пиёла чойимизни қайтармассиз? Нималар банд этди хаёлингизни, шоирим?!»

– Бир илтимосим бор эди... – Дилноза чой узатаркан, эрига илтижоли боқди.

– Нима гап?
– Томорқадаги ишларни тугатдим. Бир уйга бориб келсам, девдим. Ойим рухсат бердилар. «Хўжайинингиздан сўранг-да, бориб келақолинг», деди.

Илёс «майли» дейишга оғиз жуфтлади-ю, фикридан қайтди.

– Уйингдагилар куни кеча келиб кетишди-ю, кимни кўргани борасан?

– Уйимизни.
– Нима?
– Уйни соғиндим-да.
Илёс кулиб юборди.
– Ёш болага ўхшайсан-а?

– Кулманг. Одам уйини соғинади-да. Ўша ерга борсам хуморим босилади. Туғилиб ўсган ҳовлимнинг ҳар бурчини соғинаман. Тандиру ўчоғи, сўрию супаси, пахсасигача. Фақат одамларигина эмас, тупроғи, иси ҳам бошқача азиз-да у ернинг...

Илёс бир сўз демай унга тикилиб қолди. Шу топда одми, сўзга нўноқ хотинининг айтган икки оғиз гапи унга эртанги дарси учун мавзу эканини туйқус англаб қолди. Ва беихтиёр тўлқинланиб кетди. «Ё, пирай! Шундан чиқдим шу гаплар?» Бу саволлар қувонч аралаш уни қамраб олди. Ҳа, унинг – адабиёт муаллимининг эрталабдан бери бошини қотириб, аллақандай чучмал сатрлар, гўзал ташбеҳлар билан эвини қилолмаётганини хотини оддийгина қилиб айтди-қўйди. Ўзидек содда иборалар билан англатди.

– Бўпти, унда мен ҳам кийиниб чиқай. Кузатиб келаман...

Эридан бу жавобни кутмаган келинчак ёйилиб ёқимли жилмайди. Илёсга хотини илк маротаба бениҳоя гўзал кўриниб кетди.

– Эртага тонгда уйда бўлман. Тайёргарлигингни кўравер!

Марям ҳаяжонини аранг босиб хайрлашди-да, ёш боладай ирғишлаганича телефонни бағрига босди. «Эртага! Эртага тонгда!»

Хорижга ишлагани кетган эрининг шу сўзларини икки йилдан ортиқроқ кутди. Ўғилчаси юғуриб юрибди, ҳали отасини кўрмаган. Тўйларидан кейин роса бир йил куттирган хушхабар ишлагани кетганидан кейин телефон орқали айтилганди. Мана ўша бола – тўтиқушдек «дада» дейишни ўрганиб олган-у, «дада»нинг кимлигини билмайдди. Жуда бижилдоқ, ширинтой бўлган. Ўғлини кўрган ота дунёни унутиб юборса керак!

Марям «эртага тонгда» деган муддат бунчалар узун бўлиши мумкинлигини тасаввур ҳам қилмаган эди. На ухлади, на овқат еди. Кутиш азобининг шу қадар ширинлигини ҳам энди билди...

Кўҳликкина қиз эди Марям. Отасининг қаттиққўллиги, учта паҳлавон аканинг тергашлари сабаб бирон йигит унга кўнгиладан гап очмаган. Табиатан итоаткор қизнинг ўзи ҳам ошиқ-маъшукликни хаёлининг кўчасига йўлатмай, тақдирнинг ҳукмини кутди. Отаси рўйхушлик берган одамга турмушга чиқди. Ва... чин дилдан унга

боғланиб қолди. Шунча йил асраган туйғуларини зарра-заррасигача Сардорга бағишлади. Кейин бу айрилиқ... Барибир у бахтиёр эди. Бир одамни соғиниб, кутиб ва умидвор бўлиб яшаш ҳам бахт экан. Сардори келсин, унга жуда кўп гапларни айтади. Шу пайтгача ҳеч кимга айтмаган, қалбининг туб-тубида асраган гапларини...

Сардор тонг палласи кутиб олиш учун йўлига чиққан дўсти Муроджон билан кириб келди. Марям энг охири қўл учида кўришди-ю, эрига болани узатди. Бу лаҳзаларни қанча кутганди-я! Ниҳоят, ниҳоят! Лекин кўпчиликдан ийманиб, ҳатто эрининг юзига тузукроқ қарамай, дастурхон тузашга киришиб кетди. Кейинроқ ошхонада ёлғиз қолганида дераза олдида туриб зимдан кузатди: Сардор янаям кўркамлашиб кетибди. Овсинининг гапига кириб янги кўйлагини кийса, пардоз қилиб олса бўларкан. Қайнотасидан уялди-да... Уйларида кун бўйи келди-кетди узилмади. Оқшом чўккан, болалар ухлаб, катталар сўрида гурунглашиб ўтиришган пайт Муроджон кетишга шайланди.

– Юр, битта чекайлик, кейин кетаверасан, – деди Сардор уни боғ тарафга бошлаб.

Марям чойни янгилаб келди. Пишиллаб ухлаётган ўғилчасининг ёнига ўтириб, бошини секин силаб қўйди. «Тентаквой, отангдан ётсираб, ёнингга йўлатмадинг-а. Ҳечқиси йўқ, ҳали ўрганиб кетасан. Энди дадангни ҳеч қаёққа юбормаймиз. Ахир нима камимиз бор? Даданг ишига қайтади, кейин доим бирга бўламиз», ўйлади юраги орзиқиб.

– Келин, – чақирди қайнотаси, – Муроджонга қайта-қайта кўнғироқ

қилишди, обориб беринг телефони. Тагин бирон зарур ишлари бўлмасин.

Марям телефонни олиб, боққа ичкарилади. Икки дўст олмазордаги кўча чироғи тушган нимёруғ жойда тамаки тутатиб туришар, Сардор нималарнидир берилиб гапирарди. Нақадар ёқимли унинг овози! Бу фусункор висол кечасида ҳамма нарсаси гўзал, ҳузурбахш эди. Вужудига сизиб кириб, қалбини эркалаётган товушга махлиё бўлганича, ногаҳон суҳбатнинг бир учини эшитиб қолди.

– Хуллас, нима қилмоқчисан?
– Кўп ўйладим, дўстим. Энди

УСТУН

уларсиз яшолмас эканман. Айрилишни истамайман.

Марям тўхтаб қолди. Юраги кўксидан отилиб чиққудек ура бошлади. «Мен ҳам энди сизсиз бир кун ҳам яшашни истамайман, Сардор ака! Энди бизни ташлаб кетманг! Кетмайсиз-а?»

– Аттанг, – деди Мурод нимагадир. – Яхши иш бўлмабди. Ким ўзи у, ўрисми?

– Ҳа. Оти Лена. Бир кўрсанг эди уни, мени тушунган бўлардинг. Телефонда расмлари бор, ҳали кўрсатаман. Яшаш нималигини энди билдим! Лекин ўғлимнинг отини ўзбекча қўйганимиз, қўйиб қўйгандек ўзим.

Марям бир дам қарахт туриб қолди: «Нима? Қанақа... Лена? Қайси ўғил?» Боягина гупурлаётган юраги гўёки уришдан тўхтади.

– Марям-чи? Ўғлинг-чи?

– Жавобини бераман. Лена учун ўнта Марямдан кечаман, керак бўлса! Шуям хотинми? Фақат бола... оёғимга тушов бўлмасайди. – Орага сукунат чўқди. Нимадир шитирлаб кетганидан Мурод хушёр тортди.

– Бу атрофда кимдир борга ўхшайди. Юр, ичкарига қара қолайлик.

Улар яна ҳовли томон юришди. Сардор ногоҳ бир чеккада устундай қаққайиб турган Марямга туртиниб кетди.

– Ия, бу сенми? Мен қанақа устун экан деб ўйлабман.

Сардор ўз гапидан ўзи завқланиб, хиринглаб кулди.

Марям жавоб бермади. Унинг нигоҳлари тубсиз зулмат қаърига қадалиб қолган эди...

Гулчеҳра АСРОНОВА,
журналист

ФРАНЦИЯ

МЕРГАНЛАРИ

Франция мерганларининг келиб чиқиш тарихи ҳақида шундай маълумотлар бор. Қирол Луи-Филипп томонидан 1831 йил март ойидан Франция қироллиги армиясига хорижлик аскарларнинг киритилишига рухсат берилади. Улар орасида Бурбон монархиясининг тарқатиб юборилган Швейцария ва Германия хорижий полклари аскарлари ҳам бор эди.

Фармонга кўра, ёлланган хорижликлар фақат Франциядан ташқарида хизмат қилишлари мумкин эди. 1830 йилда Жазоирни эгаллаб олган француз экспедицияси кучлари кўшимча кучларга муҳтож эди ва шунга кўра, легион отрядларини денгиз орқали Жазоирга кўчирди. 1831 йилдан бошлаб, легион қурол ишлатишда юқори малакага эга моҳир мерганлар, шунингдек, жанг қилиш қобилиятига эга бўлган жангчиларни тўплади.

Йиллар ўтиб, Франция мустамлакаси бўлган давлатларда Ла-Легион, яъни жанговар сифатлари юқори жангчилардан иборат ҳарбий қисмлар ташкил этилди. Жасур ва тажовузкор тактикага эга душман олдида чекинмас куч бўлган мазкур бўлинмаларнинг шиори «Яшасин, ўлим!» эди. Бу шиор уларнинг жанговар руҳиятини акс эттирарди. Эркаклар «рицарь-легионер», аёллар эса «легионер хоним» деб аталарди. Уларнинг номи йиллар ўтиб, ҳозирги кунга қадар етиб келди. Бугунги кунда Францияда мерганлар «French foreign legion sniper course» – «Франция хорижий легион мерганлик курси»да тайёрланади.

МЕРГАНЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ ТАРТИБИ

Мерганларни тайёрлаш курси бригада қўмондонлиги таркибида бўлиб, у мамлакатнинг жанубида жойлашган. Мерганлар махсус тактик дала-ўқув майдонида 360 асимметрик муҳитда амалдаги жанг қоидаларини ўрганади. Улар ўқув дастурини бажаришга мўлжалланган симуляция биносида тўлиқ ўлчамли шаҳар, кўча, тўлиқ ўлчамли афғон қишлоғи, масофаси маълум ва номаълум тактик снайпер полигониди ўз кўникмаларини оширади.

Машғулотларга кўшимча равишда CENAD базасида замонавий SAAB LOMAN «ўтказиб юбориш ва уруш» электрон нишон тизимлари билан жиҳозланган илғор диапазон тизимидан ҳам фойдаланади.

Мерганлик санъатини ривожлантиришда улар математика, физика, мерганлик назарияси бўйича малакани ошириш курсидан сўнг амалий отишни бошлайди. Ўрганувчилар мерганларнинг тиббий ва жанговар тайёргарлиги, кўриш қобилияти ва ҳушёрлик, тетиклик асослари бўйича синов топширганларидан кейин пневматик милтиқдан ҳақиқий отиш курсини бошлайди. Компьютер томонидан бошқариладиган NOPTEL лазер симулятори орқали тузатмалар киритиш турларини ўрганади. Мерганларни тайёрлашнинг асосий тартиби компьютерлаштирилган тизимлар асосида олиб борилади.

Мерганлар барча синов ва тайёргарликлардан муваффақиятли ўтгандан сўнг жанговар тайёргарлик фанларидан назарий ва амалий билимларини такомиллаштириш учун бошланғич курс тайёргарлигини ўтайди. Бунда отиш тайёргарлиги бўйича якка ва жуфтлик тарзида пневматик милтиқлардан дастлаб 10 метрлик, сўнг 25 метрлик масофаларда аниқ нишонга олиш кўникмалари такомиллаштириб борилади.

Шу тариқа улар тактик, муҳандислик, отиш тайёргарлиги, махсус (душман ичида ниқобланиш) ва тактик ниқобланиш, психологик тайёргарлик, яшовчанлик кўникмалари ва экстремал масофали баллистика илғор ҳарбий снайперларни тайёрлаш борасида йиллар давомида сабоқ оладилар. Франция кўшинларида мерганлик санъати қуйидаги махсус кўникмалар тўпламини талаб қилади:

- ёлғиз ишлаш;
- тажовузкор бўлиш;
- сабр-тоқатли бўлиш;
- ўз қуролига техник хизмат кўрсата олиш;
- бўлинмасининг хавфсизлигини таъминлаш, душман учун зарарли одатлар бўйича ишлаш каби комбинацияланган ҳаракатларга эга бўлиш.

МЕРГАНЛАРГА ЎҚИТИЛАДИГАН ФАНЛАР

- Отиш тайёргарлиги фанида отиш қоидалари ҳамда асослари ўрганилади, шунингдек, амалий ўқ отиш машғулотларида 10 метр, 25 метрдан бошлаб, 2 100 метргача аниқ мўлжалга олиб отиш бўйича жанговар салоҳияти такомиллаштирилади.

- Тактик тайёргарлик фанида курс режасига мувофиқ, якка, жуфтлик ва жамоа бўлиб тактик ҳаракат элементлари босқичма-босқич амалга оширилади.

- Ҳарбий топография орқали жойнинг тактик хусусиятларидан фойдаланган ҳолда ўт очиш, ниқобланиш, ҳимояланиш, кузатувчанлик хусусиятлари чуқур ўргатилади.

- Яшовчанлик фанида ҳар қандай шароитда омон қолиш бўйича асосий тадбир (озуқа топиш, ов қилиш, сув топиш, жойнинг хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда яшаш шароитларини яратиш)лар ўргатилади.

- Экстремал масофаларда баллистик асослар фанида ўта яқин масофаларда, ноқулай ҳудудларда ва эҳтимолий душман орасида мерганнинг тактик отиш маҳорати ривожлантирилади.

- Математика, физика аниқ фанларда арифметик ва физик ҳодисаларни оний тезликда ҳисоб-китоб қилиш бўйича асосий тадбирлар бажарилади.

- Психологик тайёргарлик фанида ўрганувчиларнинг психологик сифатлари ўрганилиб, мерган учун зарур бўлган психологик сифат (кузатувчанлик, эшитиш ва кўриш қобилиятини ошириш, ҳид билиш, ҳар қандай бериладиган юқори юкламаларни енгиш ва ҳоказо)лар ривожлантирилади.

- Махсус-тактик ниқобланиш фани жанг майдонида ҳамда душман ҳудуди ичкарасида жойнинг ниқобланиш хусусиятларидан фойдаланган ҳолда ниқобланиш турларига асосланиб зарур бўлган элементлар – қуруқликда, сувда мавжуд воситалардан фойдаланган ҳолда манёврчан ва алдамчи ҳаракатлар ўргатилади.

Майор Ойбек АБДУРАҲМОНОВ,
Мерганлар тайёрлаш маркази махсус-тактик тайёргарлик цикли бошлиғи

«ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНГА

ҚАНОТ БЎЛАМИЗ!»

Давлатимиз раҳбари раислигида жорий йилнинг 11 апрель куни ёшлар сиёсати соҳасидаги ишлар самарадорлигини янада ошириш чоратadbирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида бугунги глобаллашув даврида ёшлар тарбияси ва онгига таҳдидларнинг тобора кучайиб бораётгани боис эртამиз эгаларининг мафкуравий имунитетини ошириш, уларга соғлом фикр берадиган манбаларни кўпайтириш, эзгу ишлар сари руҳлантириб, қобилиятларини намоён эта олишлари учун кенг имкониятлар яратиш юзасидан тегишли топшириқлар белгиланди.

Шунингдек, бугун ёшлар билан ишлаш барча раҳбарлар, кенг жамоатчилик, қолаверса, бутун жамиятимизнинг энг устувор вазифаси экани ҳам алоҳида таъкидланди.

Айни шу маънода Республика Маънавият ва маърифат маркази, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Тарих институти, Давлат хавфсизлик хизмати, Мудофаа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари ҳамда Миллий гвардиянинг қўшма қарорига асосан, жорий йилнинг апрель-май ойларида «Темурбеклар мактаби» ва «Ёш чегарачилар» ҳарбий-академик лицейлари ўртасида «Янги Ўзбекистонга қанот бўламиз!» шиори остида «Энг намунали таълим муассасаси», «Энг намунали

ўқитувчи» ва «Энг намунали ўқувчи» танловлари ўтказилмоқда.

Мазкур танловнинг жорий йилдаги ҳудудий босқичи ДХХ Чегара қўшинларига қарашли Термиз шаҳридаги «Ёш чегарачилар» ҳарбий-академик лицейида бўлиб ўтди. Дастлаб Республика Маънавият ва маърифат маркази мутасаддилари томонидан ташкил этилаётган тадбирнинг аҳамияти ҳамда ёш авлод тарбиясидаги ўрни хусусида тўхталиб ўтилган, ишчи гуруҳ томонидан танловларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш низоми асосида иштирокчиларни холисона баҳолашга киришилди.

Таъкидлаш жоизки, танлов давомида «Ёш чегарачилар» ҳарбий-академик

лицейида фаолият олиб бораётган ўқитувчилар томонидан машғулотларнинг ташкил этилиши ва мазмуни, уларнинг педагогик маданияти ҳамда ўқитиш методикаси, шунингдек, ўқувчиларнинг китобхонлик маданияти, ижтимоий-сиёсий ва маънавий-маърифий билимлари, тарихий адабиётларни ўзлаштирганлик даражаси ва шахсий фазилатларию ижодий қобилиятлари синовдан ўтказилди.

Белгиланган мезонларга мувофиқ, «Энг намунали

ўқитувчи» танловида 4 та шарт бўйича ўзаро беллашган ўқитувчилар орасидан 3-ўринни математика фани ўқитувчиси Санжар Норалиев эгаллаган бўлса, 2-ўрин инглиз тили фани ўқитувчиси Сайфулла Шоймуродовга насиб этди. 1-ўринга муносиб деб топилган она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Муқаддас Қосимова эса танловнинг Республика босқичида иштирок этиш учун йўлланмани қўлга киритди.

«Энг намунали ўқувчи» танлови ҳам қизғин ва му-

росасиз тарзда кечиб, низом талабларига кўра, 5 та шарт бўйича синовдан ўтган ўқувчилар ичидан Байрамали Рустамов 1-ўринга сазовор бўлиб, навбатдаги босқич сари йўл олди.

Ҳудудий босқич якунларига кўра, ғолиб ва совриндорлар ташкилотчилар томонидан махсус диплом, фахрий ёрлик ҳамда эсдалик совғалар билан тақдирланди.

**Майор
Фарида БОБОЖОНОВА**
ДХХ Чегара қўшинлари

✓ QAROR VA IJRO

MAXSUS TERGOV XONASI TASHKIL ETILDI

Mamlakatimizda fuqarolarning huquq va erkinliklarini, eng avvalo, jinoiy tajovuzlardan himoya qilishning ishonchli kafolatlarini ta'minlashga, shuningdek, ularning sha'ni hamda qadr-qimmatining kamsitilishiga yo'l qo'ymaslikka qaratilgan keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 23-dekabrda "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tizimida qonuniyligni ta'minlash bo'yicha qo'shimcha choratadbirlar to'g'risida"gi farmonida harbiy prokuratura organlarini zamonaviy tergov xonalari bilan ta'minlash choralari ko'rish belgilangan.

Buxoro harbiy prokuraturasida maxsus tergov xonasi tashkil etilib, ilg'or xorijiy tajriba asosida eng so'nggi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, jumladan, so'roq jarayonini stenografiya qilish, videokuzatuv, audio va video qayd etish

vositalari, shuningdek, bir tomonlama ko'rish imkonini beruvchi maxsus "Gazella" oynasi o'rnatildi.

Tashkil etilgan mazkur maxsus tergov xonasi so'roq, yuzlashtirish, shaxsni tanib olish, masofadan turib videokonferens-aloqa tizimida tergov harakatini olib-borish imkonini berish bilan birga, dalillarni to'plash, mustahkamlash, tekshirish va baholashda qonuniyligi hamda xolislikni ta'minlaydi.

Shu bilan birga, bu kabi maxsus tergov xonalari fuqarolarning huquq va erkinliklarining ishonchli kafolatlarini ta'minlash, ularning sha'ni hamda

qadr-qimmati kamsitilishiga, tergov manfaatlari cheklanishiga yo'l qo'ymaslik, tergov qilish jarayonida dalillarni to'plash va mustahkamlashda dalillar maqbulligi talablariga og'ishmay hamda qat'iy rioya qilish, shuningdek, jinoyat protsessi ishtirokchilariga nisbatan qiynoqqa solish, psixologik va jismoniy tazyiq hamda boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy muomala turlari kabi noqonuniy usullarni qo'llashni bartaraf etishga xizmat qiladi.

**Adliya podpolkovnigi
M. BOZARMIRZAYEV,**
Buxoro harbiy prokurori

✓ TANLOV

YOSH BILIMDONLAR ANIQLANDI

"Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili"da yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va ta'limga bo'lgan qiziqishlarini yanada rag'batlantirish bo'yicha qator samarali ishlar amalga oshirilib kelinmoqda.

Termiz harbiy prokuraturasi tashabbusi bilan Xayrobod garnizonida joylashgan harbiy qismda xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilarning 6-sinfidan yuqori sinflarda tahsil olayotgan farzandlari o'rtasida matematika va ingliz tili fanlaridan "Yosh matematik" va "Ingliz tili bilimdoni" yo'nalishida tanlovlar o'tkazildi.

Tanlovda 50 va 55-umumta'lim maktablarining 6, 7 va 8-sinf o'quvchilari ishtirok etib, o'z bilimlarini sinovdan o'tkazishdi.

Tanlov ikki bosqichda o'tkazilib, o'quvchilar orasidan "Yosh matematik" va "Ingliz tili bilimdoni" yo'nalishida 1, 2 va 3-o'rin g'oliblari aniqlanib, ularga Termiz harbiy prokurori tomonidan faxriy yorliq va qimmatbaho sovg'alar taqdim etildi.

Adliya mayori G'iyosiddin RAXMONOV,
Termiz harbiy prokurorining katta yordamchisi

BATAFSIL MA'LUMOTLAR BERILDI

Mudofaa vazirligiga qarashli Toshkent shahridagi harbiy qismlarning birida yong'in xavfsizligini kuchaytirishga oid ko'rgazmali mashg'ulot o'tkazildi.

Hamkor tashkilotlar bilan birgalikda tashkil etilgan tadbirda tegishli yo'nalish bo'yicha yagona yondashuvni belgilashga oid rahbariy hujjatlar talablarini yetkazish bo'yicha nazariy va amaliy mashg'ulotlar o'tkazildi.

Shuningdek, harbiy xizmatchilarga birinchi tez tibbiy yordam ko'rsatish, muhandislik, aloqa vositalaridan foydalanish va ularga xizmat ko'rsatish bo'yicha soha mutaxassislari tomonidan batafsil ma'lumotlar berildi.

FVV yong'in xavfsizligi xodimlari va Toshkent garnizoni yong'in nazorati inspeksiyasi mutaxassislari tomonidan "Harbiy qismda yong'in xavfsizligini tashkilashtirish tartibi", "Qismda yong'in sodir bo'lganda mansabdor va javobgar shaxslarning harakati", "Birlamchi yong'inni o'chirish vositalaridan foydalanish tartibi va taktik-texnik tavsifi" mavzularida ko'rgazmali mashq'uloti ham tashkil etildi.

Bu kabi tadbirlarning tashkil etilishi qo'shinlarda jangovar xizmat sifatini yanada oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

**Podpolkovnik O'ktam XAITOV,
TOQQQ MTTB Yong'in xavfsizligi xizmati boshlig'i**

IJODKORLAR HARBIYLAR DAVRASIDA

Milliy armiyamizda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish, harbiy xizmatchilarning sharaflı burchini yuksak darajada ado etishlarida san'at va adabiyotning o'rnı muhimdir. Shu ma'noda askarlarning ijod ahli bilan uchrashuvi ularga katta ma'naviy ozuqa berish bilan birga, qalblarida ezgulik tuyg'ularini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shundan kelib chiqqan holda bir guruh ijodkorlar Markaziy harbiy okrugga qarashli Jizzax garnizonida joylashgan harbiy qismlarning birida bo'ldi. Ijodiy uchrashuvda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi raisi o'rinbosari, shoir Botirjon Ergashev, uyushmaning harbiy-vatanparvarlik bo'limi boshlig'i Ma'mura Zohidova, yosh shoirlar Dadaxon Muhammadiyev, Alisher Sabriy, bastakor Rustam Muhammadiyev va O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist G'iyos Boytoyev yigitlik burchini o'tayotgan harbiy xizmatchilar bilan uchrashdi.

– Biz xizmat qilgan davrdagi armiya bilan bugungi milliy armiyamiz o'rtasida yaxshigina farq bor, – deydi shoir Dadaxon Muhammadiyev. – Bugun ona Vatan oldidagi yigitlik burchini o'tayotgan o'g'lonlar uchun yaratilgan shart-sharoitlarni ko'rib, juda xursand bo'ldim. Ularning zukkoligi, bilimga chanqoqligi va o'z kasbining fidoyisi ekanligi esa ona Vatan himoyasi ishonchli ko'zlarda ekanligidan dalolat beradi.

She'rxonlik kechasi aylanib ketgan tadbirda ijodkorlar va askarlar tomonidan ona Vatan, yurt himoyachilarini madh etuvchi, shuningdek, mehr-oqibat, sevgi hamda sadoqat mavzularida o'qilgan she'rlar barchada katta taassurot qoldirdi.

I. QO‘CHQOROV

MUDOFAAZ KO'MAKLASHUVCHI "VATANPARVAR" TASHKILOTLARIDA

Yosh avlodni har tomonlama barkamol qilib voyaga yetkazish, o'g'il-qizlarimiz qalbida yaratuvchanlik hamda bunyodkorlik, shu bilan bir qatorda, el-yurt obodligiga intilish hissini shakllantirish ustuvor ahamiyat kasb etadigan masalalardandir. O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining Buxoro viloyati kengashi tasarrufidagi Buxoro shahri 2-sonli o'quv sport-texnika klubi jamoasi ham ayni maqsadga xizmat qiluvchi chora-tadbirlarning izchil ijrosini ta'minlashga hissa qo'shmoqda.

Xususan, bunday ishlar ko'lamini yanada kengaytirish maqsadida harbiy-vatanparvarlik targ'iboti faol tarzda olib borilmoqda. Yaqinda klub jamoasi tashabbusi bilan "Vatanparvar tashkiloti – mening tanlovim!" shiori ostida ochiq eshiklar kuni o'tkazildi. Unda boshlang'ich tashkilot a'zolari, umumta'lim maktablari o'quvchilari, "Vatan tayanchi" bolalar va o'smirlar harbiy-vatanparvarlik harakati a'zolari, "Yoshlar daftari"ga kiritilgan yoshlar, tashkilot faollari, sportchi yoshlar hamda ommaviy axborot vositalari xodimlari ishtirok etdi.

– Tadbirni oʻtkazishdan koʻzlagan maqsadimiz fuqarolar va yoshlarni maʼnaviy-axloqiy jihatdan yetuk qilib tarbiyalash va ular orasida sportning texnik hamda amaliy turlarini ommalashtirishdan iborat, – deydi OʻSTK boshligʻi Sunnat Shukurov. – Shuningdek, tadbirda ishtirokchilarga tashkilot faoliyati, uning rivojlanish yoʻllari, yurtimiz

ijtimoiy hayotida tutgan o'rnini hamda amalga oshirilayotgan islohotlar, klubdagi seksiya va to'garaklarni o'quv kurslari faoliyati haqida batafsil ma'lumot berildi. Bundan tashqari, ishtirokchi yoshlarning tashkilot faoliyatiga qiziqishi va xayrixohligini oshirishga qaratilgan turli musobaqa hamda viktorinalar tashkil etilib, g'oliblarga tashkilotning qimmatbaho hamda esdalik sovg'alari tantanali ravishda topshirildi. Shuningdek, Vatan himoyachisi bo'lishdek sharafli kasbga undaydigan chiqishlar hamda yurtni madh etuvchi kuy-qo'shiqlar ishtirokchilarda katta taassurot qoldirdi.

Shu o'rinda ta'kidlab o'tish joizki, klubda ayni paytda xalq xo'jaligining turli tarmoqlari uchun "B", "BC", "BE", "CE", "D" toifali haydovchilar tayyorlanmogda. Bundan tashqari,

haydovchilar malakasini oshirish kurslari ham tashkil etilgan. Ularda haydovchi-mutaxassislar tayyorlash uchun barcha shart-sharoitlar yaratilgan.

Albatta, yoshlarni jismonan va ma'nan sog'lom qilib tarbiyalashda sportning o'рни beqiyos. Shuning uchun ham tashkilotda sportni ommalashtirish va rivojlantirishga katta e'tibor berilmoqda. Klubda ayni paytda "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biatlon" va "Duatlon" kabi seksiyalar faoliyati yo'lga qo'yilgan. O'z navbatida, klub a'zolari viloyat miqyosidagi musobaqalarda muvaffaqiyat qozonib, yuqori o'rinlarni egallamoqdalar. Albatta, bunday muvaffaqiyatlar bilan ular ham tashkilot nufuzining yuksalishiga o'zlarining munosib hissasini qo'shmoqda.

Akbar ALLAMURODOV

BOLAJON

XAZINA

(ertak)

Kunlardan bir kuni xo'roz sayrga chiqibdi. Kayfiyati ko'tarilib, qo'shiq kuylay boshlabdi:

Boboxo'roz, zo'r xo'rozman,
Hammadan mashhur xo'rozman,
Qaddi-bastim xo'p kelishgan...

Qo'shig'i oxiriga yetmay birdan nimagadir urilib ketibdi. Ne ko'z bilan ko'rsinki, qarshisida xum turibdi. "Xum ichida nima bo'lishi mumkin? Balki, biror mazali yemish bordir", sakrab uning ustiga chiqibdi. Qarasa, xum to'la oltin emish. "Oltinla-ar, – ko'zlari o'ynab ketibdi uning. – Hammasini olishga kuchim yetmaydi, nima qilsam ekan? Ha, topdim, tumshug'im ko'targanicha olib, daraxt kovagiga yashiraman", – u tumshug'ida bitta-bitta tashib oltinlarning deyarli yarmini kovakka berkitibdi. "Mana endi mening ham xazinam bor, boyvachcha xo'rozman", u yog'-bu yog'ga qarabdi-da, katagiga yo'l olibdi.

Ertasiga oltinlaridan xabar olish uchun kayfiyati chog' yana sayrga chiqibdi. Qo'shiq xirgoyi qila boshlabdi:

Boboxo'roz, boy Xo'rozman,
Men hammadan zo'r Xo'rozman,
Xumdan topdim xazina...

Shunda ma'yus o'tirgan egasiga ko'zi tushib qo'shig'ini to'xtatibdi. U xotiniga xafa bo'lib gapirardi:

– Eh xotin, endi Salimboydan olgan qarzlrimizni qanday to'laymiz. Chorva mol-u parrandalar yemishi uchun bergan pullarini bir yil ichida uch barobar qilib oltinda qaytarishimiz kerak edi. Xumdagi oltinning yarmi yo'q. Endi nima qilamiz?

– Siqilmang, dadasi, juda bo'lmasa, mol-u parrandalarimizni sotamiz, – erining ko'nglini ko'taribdi xotini.

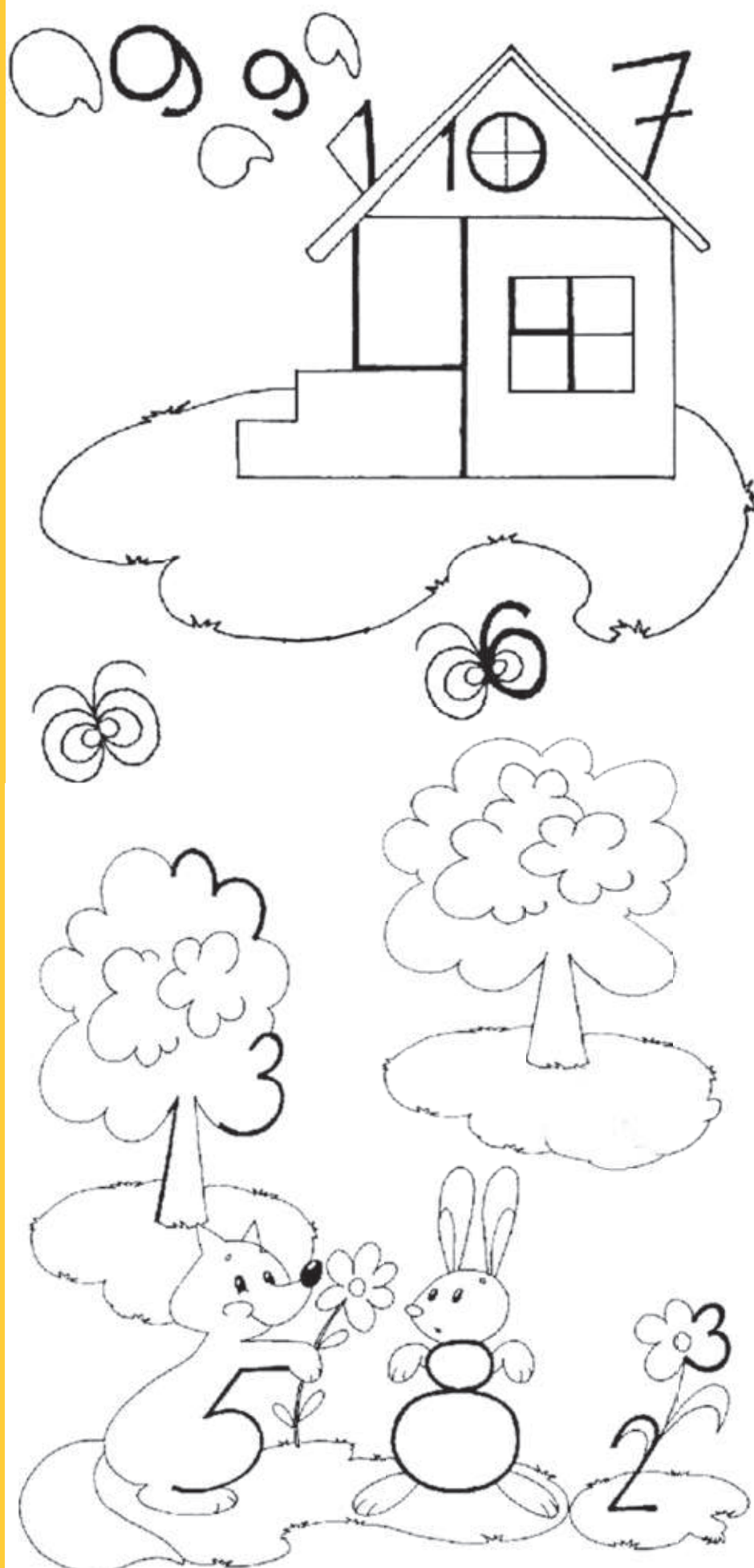

Buni eshitib, xo'rozning vijdoni qiynalibdi. Darhol olgan oltinlarini joyiga qaytaribdi. Aslida uning xazinasini vijdoni ekanini tushunib yetibdi.

Diyora FAXRUTDINOVA,
Mirzo Ulug'bek tumanidagi
241-umumta'lim maktabining
8-sinf o'quvchisi

SURATDAN RAQAMLARNI TOPING!

ЎҚИШГА КИРИШДА ИМТИЁЗ

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари давлат музейида Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлигида хизмат фаолиятини ўтаётган ҳарбий хизматчиларнинг фарзандлари учун республика олий таълим муассасаларига квота асосида ўқишга кириш учун тавсияномалар топширилди.

Muallif suratga olgan

Тантанали тадбирда сўз олганлар жорий йилда Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчиларининг 220 нафар фарзандига имтиёзли тавсиянома берилгани Ватан ҳимоячиларининг ўғил-қизларига олий таълим олиш учун шароит яратиши, бу имкониятга масъулият билан ёндашиш зарурлигини таъкидлади.

– Тавсиянома олаётган 220 нафар фарзандимизнинг 104 нафари қизлар экани қувонарли, – дейди Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги ҳузуридаги Оила ва хотин-қизлар қўмитаси раиси Озода Парпиева. – Ватан сарҳадларини қўриқлаш, халқ тинчлигини таъминлашдек машаққатли ва шарафли соҳада ишлаётган ҳар бир ота ёки она боласининг келажагига кўрсатилаётган бу эътибордан мамнун бўлиши табиий. Ўз навбатида Ватанимиз мудофааси йўлида тиним билмай хизмат қилаётган юрт посбонлари билан бир қаторда зурриётларини баркамол этиб тарбиялаётган рафиқаларига миннатдорлик билдирсак, ўринли бўлади. Олий таълим олиш бахтига муяссар бўлаётган барча ёшларни табриклайман.

Эътиборлиси, 5 фоизлик қабул квотаси асосида ўқишга кириш имтиёзига эга бўлган ҳарбий хизматчиларнинг фарзандлари орасида уч эгизак – Ҳасан, Захро ва Ҳусан Ҳусайновлар ҳам бор. Улар 25 йиллик ҳарбий учувчи, «Мардлик» ордени соҳиби полковник Аъзам Имомовнинг жигарбандлари.

– Бугун жуда эсда қоларли кун бўлди, – дейди Ҳусан Ҳусайнов. – Чунки Президентимиз томонидан берилаётган имтиёзга биз ҳам эга бўлдик. Шу вақтга қадар биз аллақачон олий таълим муассасасига ўқишга кириш учун тайёргарликни бошлаганмиз. Энди мазкур имкониятдан мақсадли ва масъулият билан фойдаланиб, бизга билдирилган юксак ишончни оқлаймиз. Ота-онамизнинг юзини ёруғ қилиб, юртимизга керакли мутахассис бўламиз.

Эслатиб ўтамиз, ушбу тавсиянома Президентимизнинг 2018 йил 14 майдаги «Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбийлари ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 22 июндаги «Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчилари

фарзандларини квота асосида республика олий таълим муассасаларига ўқишга кириши учун тавсияномалар бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарорига мувофиқ, мудофаа вазирининг тегишли буйруғи билан мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшган, хизматдаги ҳарбий ва илмий фаолиятида юқори натижаларга эришган ҳақиқий хизматни ўтаётган офицерларга, сержантлар ва оддий аскарлар таркибига бевосита командирларнинг тавсиясига мувофиқ берилиши белгиланган. Уч йил муддатга берилган ушбу тавсиянома эгалари республика олий таълим муассасаларига ўқишга киришда ажратилган умумий қабул квотасидан 5 фоизи доирасида беллашади.

Катта лейтенант Дилшод РЎЗИҚУЛОВ,
«Vatanparvar»

@Vatanparvargazetasi_bot
“Vatanparvar” birlashgan tahririyati
bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

VATANPARVAR

MUASSIS

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MUDOFAA
VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:

general-mayor Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – “Vatanparvar” birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir:

podpolkovnik Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Telefonlar:

ko'tibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: katta leytenant Islomjon Qo'chqorov

Sahifalovchi: Begali Eshonqulov
Musahhih: Sayyora Meliqo'ziyeva

Buyurtma: G-0505
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 33 890 nusxa
Bosishga topshirish vaqti: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatli chop etilishiga “O'zbekiston” NMIU mas'ul.

Gazeta juma kuni chiqadi.

Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqqa boshlagan.

Nashr ko'rsatkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

“O'zbekiston” nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.